



STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY PAWŁOSIÓW
NA LATA 2026-2030

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	17
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.	
OBSZARY PROBLEMOWE	17
1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	17
2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA	26
3. PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN... ..	32
Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów i Starostwo Powiatowe w Jarosławiu.	41
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ	41
5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	45
6. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA	50
7. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.	55
8. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	56
9. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA	58
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	63
11. KWESTIA UCHODźCÓW	65
11. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	66
12. ANALIZA SWOT	82
13. WNIOSKI Z DIAGNOZY	86
IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	89
V. PROGRAMY I PROJEKTY.....	99
VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	99
SPIS TABEL I WYKRESÓW	103

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pawłosiów została przygotowana na lata 2026-2030. Powstała w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pawłosiovie w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne;*

Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Proces starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc domowa; Edukacja i Wychowanie, Opieka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne.

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pawłosiów na lata 2026-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pawłosiów na lata 2026-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,

- Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2024-2030,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030,
- Strategia Rozwoju Gminy Pawłosiów na lata 2021-2027.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczyńić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczając pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa,

zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa.

W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 stanowi kolejny etap do dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. Program służy realizacji wsparcia na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku

pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Cele Programu zakładają: wsparcie samozatrudnienia poprzez udzielanie preferencyjnych pożyczek na rozpoczęcie własne działalności gospodarczej, rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy, wpieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej, wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych, wsparcie systemu szkolnictwa wyższego, w tym w dostosowaniu oferty do wyzwań związanych z cyfrową i zieloną transformacją, wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczno-zawodową migrantów, rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcie systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia, budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań. Planowany budżet Programu wynosi 21,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej: 18 mld zł.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 to program, który obejmuje pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych lub posiłków oraz realizację działań towarzyszących (np. warsztaty, doradztwo), które mają na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących i najuboższych. Budżet całego programu wynosi 2,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej 2,4 mld zł.

Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 jest jednym z szesnastu programów regionalnych, służących finansowaniu inwestycji na terenie województw.

Kwota będąca w dyspozycji Podkarpacia wynosi 2,265 mld euro i uwzględnia dwa źródła finansowania programu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (1,63 mld euro) i Europejski Fundusz Społeczny Plus (0,63 mln euro). Region

będzie mógł również korzystać ze środków z programu dla Polski Wschodniej, a także z Funduszu Odbudowy i programów krajowych.

Największy nacisk w Programie położono na wsparcie obszarów innowacyjności, gospodarki niskoemisyjnej i walki ze zmianami klimatu, edukacji oraz zdrowia, a także działania związane z włączeniem społecznym, zwiększeniem dostępności komunikacyjnej oraz wsparciem obszarów strategicznej interwencji w województwie.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej jest dokumentem służącym realizacji celów dotyczących rozwoju ekonomii społecznej wyznaczonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Dokument porządkuje kierunki interwencji publicznej i działań wpływających na możliwości wykorzystania aktywności podmiotów sektora ekonomii społecznej, w tym

spółdzielni, jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz polityki rozwoju społecznego i lokalnego.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje priorytety dotyczące rozwoju usług społecznych i włączenie podmiotów ekonomii społecznej w rozwój lokalny), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera priorytety dotyczące wspierania reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w jednostkach reintegracyjnych, aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych i starszych w podmiotach ekonomii społecznej oraz tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwach społecznych), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje priorytety zakładające zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej oraz wsparcie w rozwoju profesjonalizacji i współdziałania podmiotów ekonomii społecznej współpracę międzysektorową), 4. Solidarne społeczeństwo (zawiera priorytety obejmujące kształtowanie wśród młodzieży pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i budowę marki ekonomii społecznej).

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2024-2030 jest dokumentem, który wyznacza kierunki rozwoju regionalnej polityki społecznej. Zawiera on m.in. diagnozę sytuacji społecznej województwa podkarpackiego i wyznacza cele i zadania do realizacji.

Zadania zakładają: zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym dla osób starszych, w kryzysie bezdomności i dotkniętych oraz do informacji umożliwiających poruszanie się po różnych systemach wsparcia w zakresie usług społecznych, wspieranie podmiotów ekonomii społecznej podejmującej działania w obszarze usług społecznych, wspieranie współpracy sektora pozarządowego z administracją samorządową i jej jednostkami organizacyjnymi w zakresie rozwoju środowiskowych form wsparcia, wspieranie lokalnych inicjatyw, tworzenie sieci współpracy i partnerstw lokalnych wokół problemów i potrzeb społecznych, wspieranie działań w obszarze pomocy społecznej

na rzecz łagodzenia skutków ubóstwa osób w trudnej sytuacji materialnej i życiowej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie ponadlokalnych programów pozyskiwania, magazynowania, dystrybucji żywności oraz artykułów pierwszej potrzeby dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów realizujących działania na rzecz osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie działań z zakresu integracji oraz aktywizacji społeczno-zawodowej osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, wspieranie innowacyjnych rozwiązań i programów w zakresie wychodzenia z ubóstwa, wspieranie funkcjonowania placówek udzielających schronienia osobom w kryzysie bezdomności, w tym placówek wsparcia dziennego (punkty wydawania posiłków, odzieży, łaźnie, ogrzewalnie itp.), wspieranie działań podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością, wspieranie realizacji programów wychodzenia z bezdomności, rozwój streetworkingu jako aktywnej formy pracy z osobą w kryzysie bezdomności, wspieranie organizowania grup samopomocowych oraz inicjowanie pomocy sąsiedzkiej dla osób starszych w środowisku lokalnym, rozwój wolontariatu w zakresie pomocy osobom starszym, edukacja członków rodzin i osób zajmujących się opieką nad osobami starszymi, wspieranie działań mających na celu integrację wewnątrz- i międzypokoleniową seniorów, promowanie zdrowego stylu życia i kreowanie pozytywnego wizerunku osób starszych, wzbogacenie oferty w zakresie aktywizacji i organizacji czasu wolnego seniorów, działania profilaktyczne oraz prewencyjne w zakresie bezpieczeństwa osób starszych (organizacja szkoleń/warsztatów, kampanii informacyjnych, upowszechnianie teleopieki itp.), organizowanie różnorodnych form kształcenia podnoszących kwalifikacje i kompetencje pracowników pomocy i integracji społecznej (szkolenia, kursy, warsztaty, wizyty studyjne itp.), organizowanie superwizji pracy socjalnej oraz szkolenia dla członków organizacji pozarządowych w obszarze pomocy społecznej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030 jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie powiatu.

Wyznaczone zadania obejmują: wzmacnianie usług pośrednictwa pracy dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców, wzmacnianie poradnictwa zawodowego oraz kwalifikacji i kompetencji bezrobotnych oraz poszukujących

pracy, inicjowanie i udział w programach oraz projektach wspierających obniżenie bezrobocia, wzmacnianie zatrudnienia, wspieranie kwalifikacji zawodowych i kompetencji pracodawców i ich pracowników, wzmacnianie współpracy pomiędzy podmiotami rynku pracy, ułatwianie zatrudniania cudzoziemców, wspieranie nowych inicjatyw lokalnej przedsiębiorczości, inicjowanie i udział w programach oraz projektach wspierających lokalną przedsiębiorczość, wzmacnianie zasobów kadrowych oraz wspieranie rozwoju kompetencji pracowników, promocję rodzicielstwa zastępczego drogą do pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych zawodowych i niezawodowych, zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia pedagogicznego, psychologicznego i prawnego oraz pomocy ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, organizowanie oferty pomocowej dla członków rodzin zastępczych z problemami (grupy wsparcia, szkolenia rodzin zastępczych), współpracę międzyinstytucjonalną w celu powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodzin naturalnych, deinstytucjonalizację, wsparcie poprzez udzielanie odpowiedniej pomocy, informowanie o przysługujących uprawnieniach, zwiększanie świadomości społeczeństwa o sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, promocję zdrowia psychicznego, wsparcie osób dotkniętych przemocą, oddziaływania korekcyjne na osoby stosujące przemoc, profilaktykę, pobudzanie aktywności środowisk zagrożonych wykluczeniem, wzmacnianie więzi międzypokoleniowych, zwiększanie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań na rzecz integracji społecznej i społeczeństwa obywatelskiego, „Bezpieczne” życie seniorów, przeciwdziałanie cyberzagrożeniom związanym z niewłaściwym użytkowaniem Internetu, ograniczenie popełniania czynów karalnych ze szczególnym uwzględnieniem kradzieży wśród młodych osób, przeciwdziałanie uzależnieniom w szczególności wśród dzieci i młodzieży, doradztwo i inspirację w zakresie niestandardowych metod działań, podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych poprzez wykorzystanie nowych technologii i nowoczesne systemy zarządzania usługami, rozwój różnych form współpracy instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarze polityki społecznej, racjonalne wykorzystanie technologii informatycznej, poprawę funkcjonowania ucznia w grupie rówieśniczej i społeczno-emocjonalnego ucznia, wspomaganie funkcjonowania ucznia w grupie społecznej (szkoła, rodzice, rówieśnicy).

Strategia Rozwoju Gminy Pawłosiów na lata 2021-2027 jest podstawowym dokumentem strategicznym gminy wyznaczającym kierunki jej rozwoju.

Do działań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono: modernizację oraz doposażenie infrastruktury przedszkolnej i szkolnej, realizację programów zajęć pozalekcyjnych wspierających rozwój intelektualny i fizyczny dzieci i młodzieży, rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej realizacji inicjatyw aktywizujących i integrujących lokalne społeczności, organizowanie i promowanie inicjatyw/wydarzeń aktywizujących i integrujących lokalne społeczności, wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego, stymulowanie współpracy gospodarstw rolnych i promocję marki produktów lokalnych, ochronę dziedzictwa kulturowego gminy oraz budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Pawłosiów jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie jarosławskim. Sąsiaduje z miastem Jarosław oraz z gminami: wiejską Jarosław, Chłopice i Roźwienica w powiecie jarosławskim, a także z gminami Zarzecze i Przeworsk w powiecie przeworskim. Gmina zajmuje powierzchnię 47,49 km², co stanowi 4,61% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 10 sołectw: Cieszacin Mały, Cieszacin Wielki, Kidałowice, Maleniska, Ożańsk, Pawłosiów, Szczytna, Tywonia, Widna Góra i Wierzbna. Siedziba władz gminy znajduje się w Pawłosiovie.

Obszar gminy położony jest w Kotlinie Sandomierskiej, w dorzeczu Sanu, a jej centrum administracyjne znajduje się w odległości 6 km od Jarosławia, 16 km od Przeworska, ok. 40 km od Przemyśla i 60 km od stolicy województwa Rzeszowa. Gmina położona jest przy autostradzie A4, drodze krajowej nr 94 i magistrali kolejowej Kraków – Przemyśl przebiegającej tranzytem, północnym obrzeżem gminy.

Gmina Pawłosiów leży na styku kultur pogranicza zawierających elementy dziedzictwa polskiego, ruskiego, żydowskiego i ukraińskiego. Historię gminy dokumentują zachowane zabytki – głównie zespoły dworskie i parkowe oraz ich pozostałości, a także liczne kapliczki i cmentarze.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.

OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie

praw. Wykluczenie dotyczy i może dotyczyć m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania zapobiegające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. Przyczyny ubóstwa dzieli się na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagrożeniami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry).

Jak wynika z informacji Głównego Urzędu Statystycznego, w 2025 r. co dziewiętnasta osoba w gospodarstwach domowych w Polsce żyła poniżej progu zagrożenia ubóstwem skrajnym (5,3% społeczeństwa).

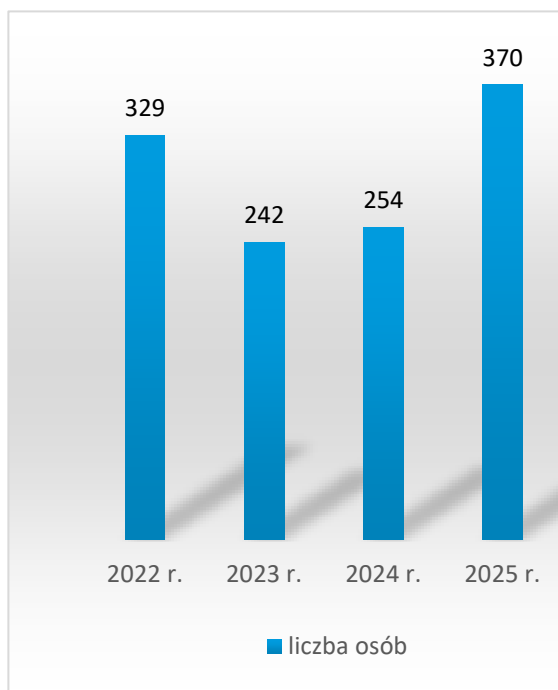
W latach 2023-2025 zasięg ubóstwa skrajnego ogółem zwiększył się z ok. 1,7 mln w 2022 r. do 2,5 mln w 2023 r. Wzrost skrajnego ubóstwa i wykluczenia społecznego nastąpił w rodzinach z dziećmi, wśród seniorów, osób z niepełnosprawnością a nawet w rodzinach utrzymujących się z pracy. W 2023 r., w stosunku do 2022 r., przybyło ponad pół miliona dzieci i blisko pół miliona seniorów oraz prawie milion osób pracujących, które żyją w skrajnym ubóstwie. W 2024 r. nastąpiło zmniejszenie zasięgu zagrożenia ubóstwem skrajnym (z 6,6% do 5,2% osób w gospodarstwach domowych). Spadek ten był jednak mniejszy niż wspomniany wzrost pomiędzy rokiem 2022 a 2023. W 2025 r. zagrożenie ubóstwem skrajnym utrzymywało się na niemalże niezmiennym poziomie (wynosiło 5,3% osób w gospodarstwach rolnych). Jednocześnie w 2025 r. zwiększył się zasięg zagrożenia ubóstwem relatywnym (o 1,3 p. proc. do 13,5%), a zmniejszył zasięg zagrożenia ubóstwem ustawowym (o 1,5 p. proc. z 4,1% w 2023 r. do 2,6% w 2024 r., przy niezmiennych od 2022 r. progach zagrożenia tym rodzajem ubóstwa). W 2025 r. nastąpił jednak gwałtowny wzrost zagrożenia ubóstwem ustawowym (o 5,5 p. proc. z 2,6% w 2024 r. do 8,1% w 2025 r.). Było to bezpośrednim efektem ustawowej waloryzacji progów dochodowych w pomocy społecznej od 1 stycznia 2025r.

W latach 2023-2025 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie Pawłosiów, oraz liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, były niższe niż w 2022 r. (odpowiednio 329 i 312 w 2022 r., 242 i 226 w 2023 r., 254 i 211 w 2024 r., 370 i 360 w 2025 r.). Po spadku w 2023 r., rok później wzrosła liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie pieniężne (188 w 2022 r., 111 w 2023 r., 162 w 2024 r., 301 w 2025 r.), a liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne, stale spadała (z 201 w 2022 r. do 119 w 2024 r. i 95 w 2025 r.).

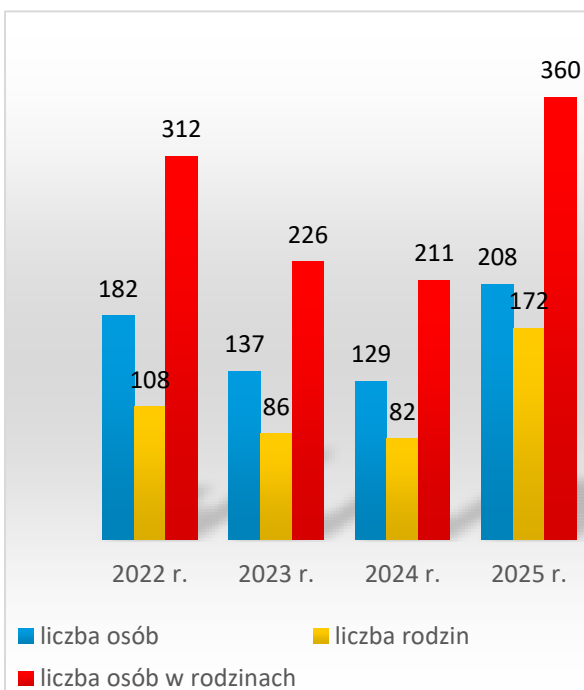
Warto dodać, że w latach 2022-2025 systematycznie zmniejszała się również liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (127 w 2022 r., 96 w 2023 r., 95 w 2024 r., 92 w 2025 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2022-2025 udzielono pomocy i wsparcia

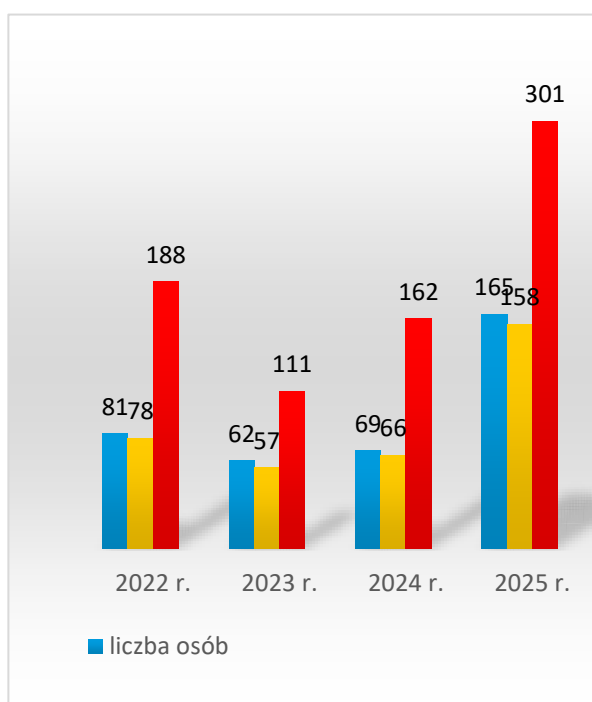


Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2025 przyznano świadczenie

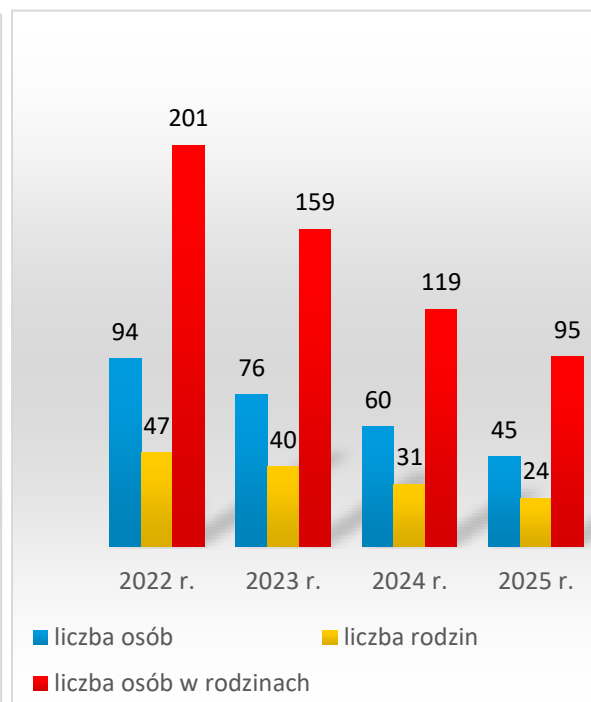


Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie.

Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2025 przyznano świadczenie pieniężne



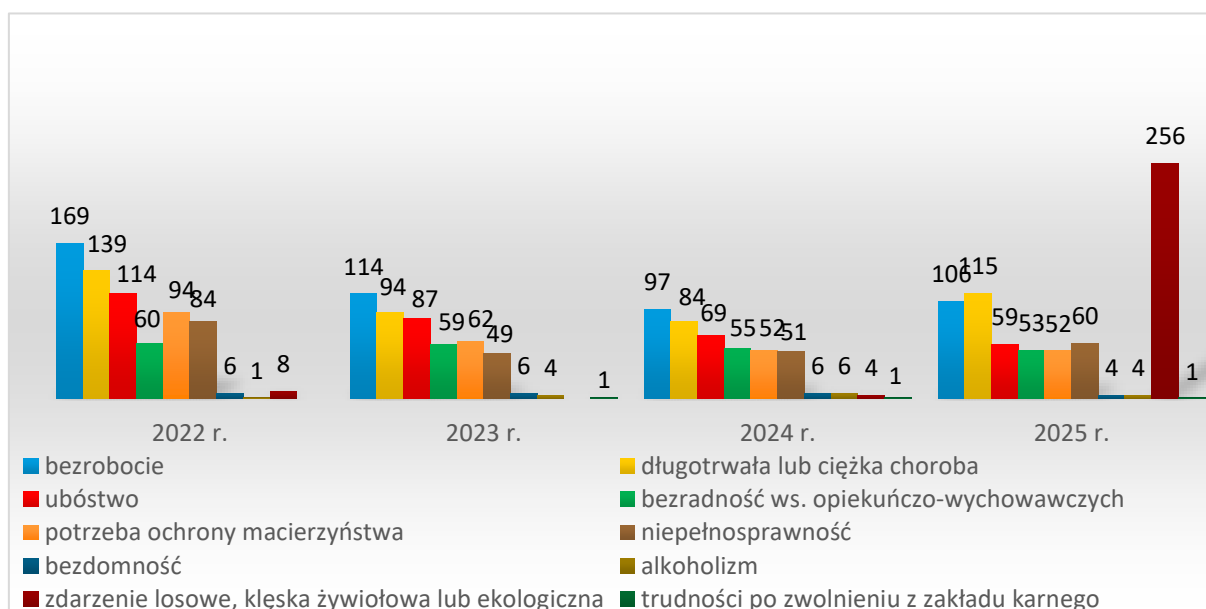
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2025 przyznano świadczenie niepieniężne



Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2022-2024 najlichniesze grupy stanowiły rodziny dotknięte bezrobociem, długotrwałą lub ciężką chorobą, ubóstwem, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego, wymagające ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz zmagające się niepełnosprawnością. Jednak w 2025 r. najlichnieszą grupę korzystających z pomocy społecznej, oprócz wymienionych wyżej, stanowiły rodziny dotknięte zdarzeniem losowym i klęską żywiołową lub ekologiczną. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2022-2025 (liczba osób w rodzinach)



Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie

W latach 2022-2025 zmniejszyła się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie z większości powodów jej przyznawania. Szczególnie wyraźny spadek odnotowano w grupie beneficjentów wsparcia dotkniętych bezrobociem (ze 169 w 2022 r. do 97 w 2024 r.), długotrwałą lub ciężką chorobą (ze 139 w 2022 r. do 84 w 2024 r.), ubóstwem (ze 114 w 2022 r. do 69 w 2024 r.) oraz wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności (z 94 w 2022 r. do 52 w 2024 r.). W 2025 r. nastąpił jednak wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (106), długotrwałej i ciężkiej choroby (115) czy niepełnosprawności (59). Znacząco wzrosła również w 2025 r. liczb osób objętych wsparciem z powodu: zdarzenie losowe i klęska żywiołowa lub ekologiczna (z 4 w 2024 r. do 256 w 2025 r.).

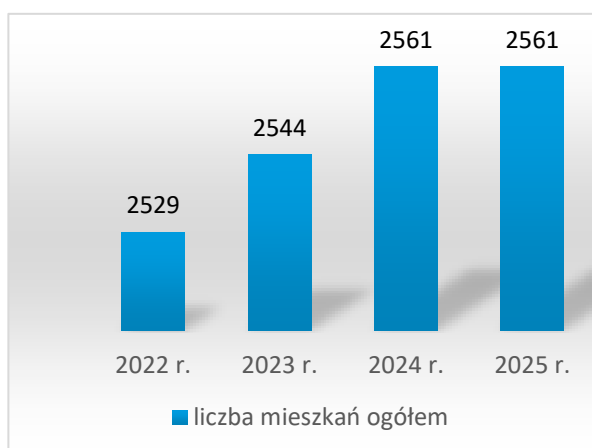
Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2022 r. w Polsce na najem lokali mieszkalnych oraz tymczasowych pomieszczeń z mieszkaniowego zasobu gminy oczekiwało 126 tys. gospodarstw domowych, w tym na najem socjalny w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych oczekiwało 40 tys. gospodarstw domowych, a na najem tymczasowych pomieszczeń 16,5 tys. W 2024 r. liczba oczekujących na najem lokali mieszkalnych zmniejszyła się do 119,3 tys., a w 2025 r. do 117,8 tys. gospodarstw domowych, przy czym Polska ma jeden z najniższych wskaźników liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców (392) wśród krajów Unii Europejskiej. Z danych Eurostatu wynika z kolei, że na każdego mieszkańca Polski przypada 1,2 pokoju – to jeden z najgorszych wyników wśród krajów Wspólnoty. Blisko 37% Polaków mieszka w przeludnionych mieszkaniach.

Problemem jest nie tyle ogólny brak mieszkań, lecz ich lokalizacja i jakość. A kolejnym wyzwaniem znaczna grupa osób pozostających w tzw. luce czynszowej, czyli tych, których nie stać na zaciągnięcie kredytu hipotecznego i jednocześnie niespełniających kryteriów uzyskania mieszkania komunalnego.

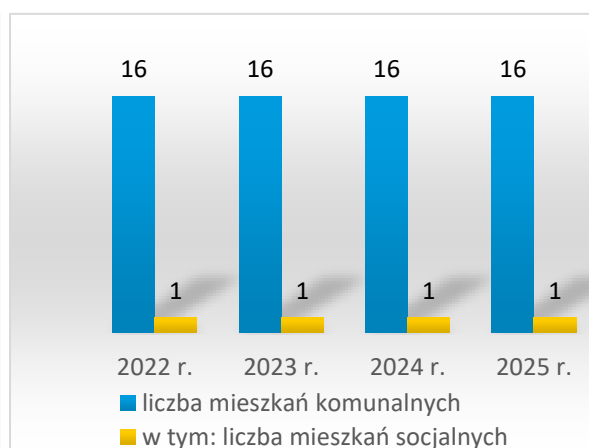
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2022-2025 liczba mieszkań w gminie Pawłosiów stale zwiększała się (z 2.529 w 2022 r. do 2.561 w 2024 r. i w 2025 r. – stabilizacja na poziomie 2024 r.). Z danych Urzędu Gminy Pawłosiów wynika, że w analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych w gminie oraz liczba lokali socjalnych utrzymywała się na tym samym poziomie (po 16 mieszkań komunalnych i po 1 mieszkaniu socjalnym).

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2022-2025



Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2022-2025



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Gminy Pawłosiów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2025 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki, centralnego ogrzewania i gazu. Do sieci wodociągowej podłączonych było 96,3% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 91,8% i 89,8% mieszkań, a centralne ogrzewanie 80,9% mieszkań. Z kolei do sieci gazowej podłączonych było 85,7% mieszkań na terenie gminy.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2022-2025

	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	0	2	3	3
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych	0	3.971	3.448	2.925

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie.

Dodatkowo, w latach 2022-2025, w ramach tarczy antyinflacyjnej, w związku z ustawą o wsparciu odbiorców energii elektrycznej, paliw gazowych i ciepła oraz o bonie energetycznym, wypłacano dodatek osłonowy dla gospodarstw domowych mających szczególne problemy w związku ze znaczącym wzrostem cen towarów i usług, zwłaszcza cen energii elektrycznej i paliw oraz inne ustawowe dodatki.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególny sposób dotyka osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – zwykle jest to rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc domowa, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

W nocy z 28 na 29 lutego 2024 r. po raz szósty przeprowadzono Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych, którego realizacja koordynowana była przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W momencie realizacji badania zdiagnozowano 31.042 osób w kryzysie bezdomności, w tym 80% mężczyzn i 20% kobiet, ponadto, osoby poniżej 18 roku życia stanowiły 5% ogólnej liczby osób w kryzysie bezdomności.

W porównaniu z danymi z poprzednich ogólnopolskich badań w tym zakresie, na przestrzeni ostatnich 7 lat liczba osób w kryzysie bezdomności w Polsce waha się pomiędzy 30 tysiącami (badanie z 2019 r.) a 33 tysiącami (badanie z 2017 r.) i wynosi obecnie 32 tysiące. Nastąpił wzrost liczby kobiet w kryzysie bezdomności a spadek liczby mężczyzn.

Raport EAPN Polska wykazał, że kryzys uchodźczy związany z wojną w Ukrainie ujawnił nowe wymiary problemu bezdomności, które nie są w pełni uchwycone przez ministerialne badanie liczby osób bezdomnych. Duża część uchodźców, którzy są faktycznie bezdomni, nie została uwzględniona w badaniu przeprowadzonym z inicjatywy Ministerstwa. Raport EAPN Polska ujawnia, że o 54% wzrosła liczba dzieci doświadczających bezdomności i są to głównie dzieci ukraińskie.

Do głównych przyczyn bezdomności wykazanych w badaniu ministerialnym zalicza się: uzależnienie od alkoholu (19%); konflikt rodzinny (17%) i eksmisja/wymeldowanie z mieszkania (11%); rozpad związku (8%), bezrobocie/utrata pracy (7%) oraz zły stan zdrowia/niepełnosprawność (7%).

Większość osób bezdomnych ma wykształcenie zawodowe – 41% oraz podstawowe – 29%; wykształcenie średnie zadeklarowało 17% badanych. Co istotne w 2025 r. w odniesieniu do 2019 r. o 57% zwiększyła się liczba osób w kryzysie bezdomności posiadających wykształcenie wyższe i obecnie stanowią oni 4% ogółu osób w kryzysie bezdomności.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Pawłosiów zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiu. Osobom w kryzysie bezdomności udzielane są świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także są one kierowane do placówek zapewniających schronienie.

Z powodu bezdomności pomocą społeczną objęto w gminie po 6 osób w latach 2022-2024 oraz 4 osoby w 2025 r. Osobom tym zabezpieczono pobyt w schronisku dla osób bezdomnych, a 2 osobom w schronisku dla osób bezdomnych z usługami

opiekuńczymi. Koszt pobytu w schronisku wyniósł: 63.406 zł w 2022 r., 62.182 zł w 2023 r., 47.976 zł w 2024, 39.881 zł w 2025 r., natomiast w schronisku z usługami opiekuńczymi 6.900 zł w 2022 r., 7.320 zł w 2023 r., 6.880 zł w 2024 r., 37.440 zł w 2025 r.

Świadczenie usług w postaci schronienia dla osób w kryzysie bezdomności z terenu gminy Pawłosiów realizowane jest na podstawie stosownej umowy poprzez Fundację Pomocy Młodzieży im. Św. Jana Pawła II „Wzrastanie” (ul. Sanowa 11, 37-500 Jarosław) i Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Jarosławskie (ul. Jasna 4, 37-500 Jarosław).

Ponadto w okresie jesienno-zimowym pracownicy socjalni przy współpracy z Rewirem Dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu dokonują kontroli środowisk zamieszkałych przez osoby samotne, starsze, z niepełnosprawnością, narażonych na wychłodzenie organizmu w celu zaoferowania stosownej pomocy. W 2025 r. skontrolowano 23 środowiska.

Jedną z form wykluczenia jest wkluczenie komunikacyjne. Jest ono przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w dojeździe do pracy, niemożność dotarcia do placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka. Problem dotyczy szczególnie mieszkańców mniejszych miejscowości, a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

Do 2019 r. w Polsce dominowały przewozy uruchamiane przez przewoźników komercyjnych. Jednostki samorządu terytorialnego nie podejmowały się organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej, argumentując swoje decyzje brakiem wsparcia finansowego na uruchomienie takich przewozów. W celu zachęcenia samorządów do organizacji połączeń autobusowych, resort infrastruktury przygotował mechanizmy wsparcia finansowego, które zawarte są w ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 lipca 2019 r. Fundusz jest pierwszym na tak dużą skalę narzędziem wsparcia

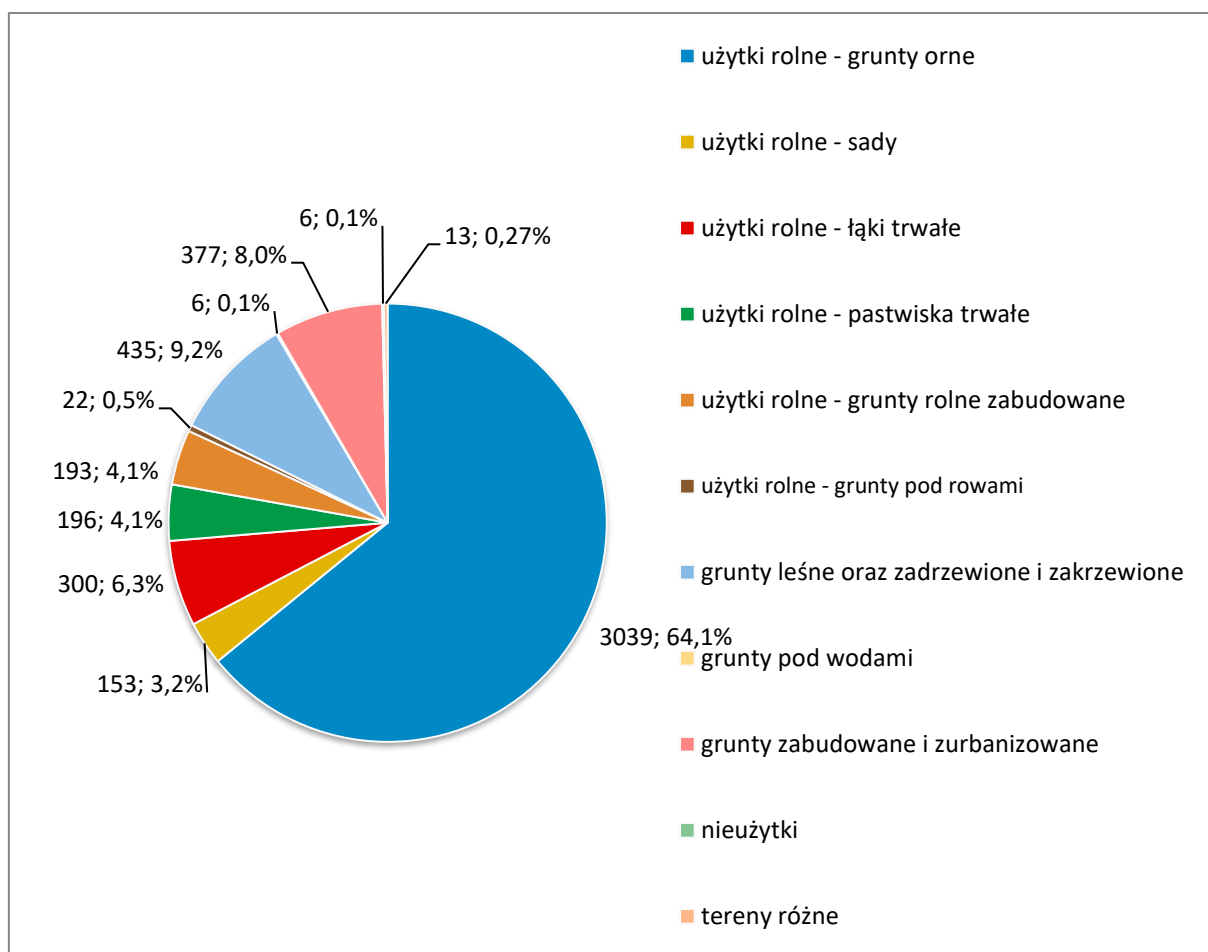
finansowego jednostek samorządu terytorialnego w organizacji publicznego transportu zbiorowego, choć nie ma obecnie danych, na ile realnie przełożyło się to na likwidację wykluczenia komunikacyjnego. Corocznie Fundusz przeprowadza nabór wniosków o objęcie dopłatą samorządowych linii autobusowych. Wyniki publikowane są na stronach właściwych Urzędów Wojewódzkich.

W gminie Pawłosiów usługi w zakresie lokalnego transportu zbiorowego są organizowane i świadczone w ramach Jarosławskiego Związku Komunikacyjnego, którego Gmina Pawłosiów jest członkiem. Głównym operatorem realizującym przewozy pasażerskie na liniach o charakterze użyteczności publicznej jest PKS Jarosław S.A. Ponadto kursy pracownicze oraz wybrane połączenia na terenie Gminy są realizowane i wzajemnie honorowane przez firmę Damil-Trans.

Ocenia się, że trudności w dostępie do komunikacji publicznej występują najczęściej w małych miejscowościach gminy (Cieszacin Mały, Kidałowice, Szczytna) ze względu na małą liczbę mieszkańców i położenie na uboczu głównych tras przelotowych. Dodatkowe trudności w dostępie do komunikacji wynikają z wykluczenia czasowego. Większość połączeń realizowanych przez operatorów dopasowanych jest do godzin pracy urzędów i szkół. Po tym czasie ilość kursów gwałtownie spada uniemożliwiając przejazdy w godzinach późniejszych. Ponadto w dni wolne od pracy transport zbiorowy drastycznie obniża swoją ofertę, przez co mieszkańcy bez własnego samochodu są niemal całkowicie pozbawieni możliwości przejazdu.

2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA

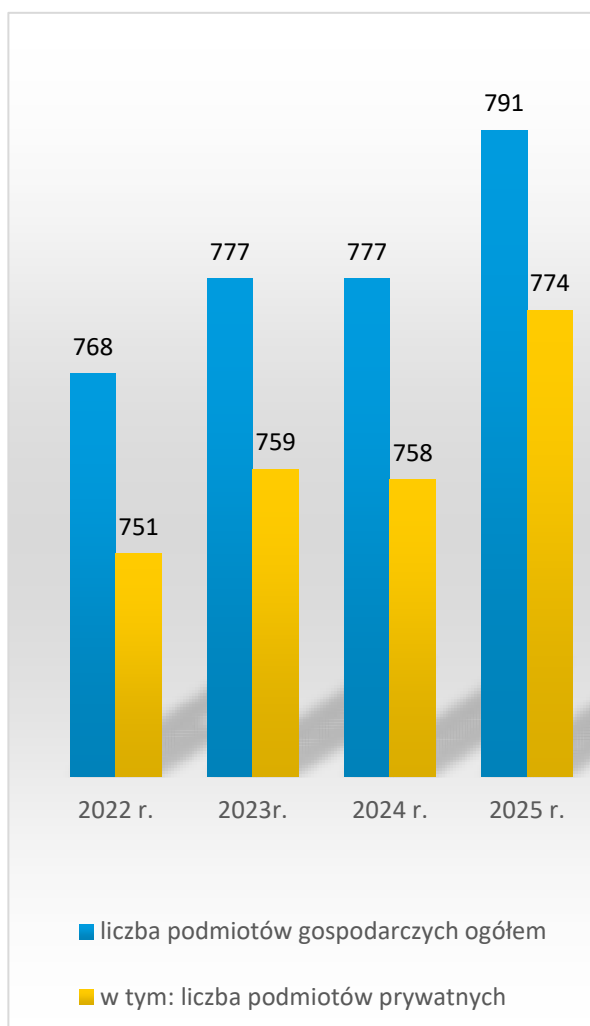
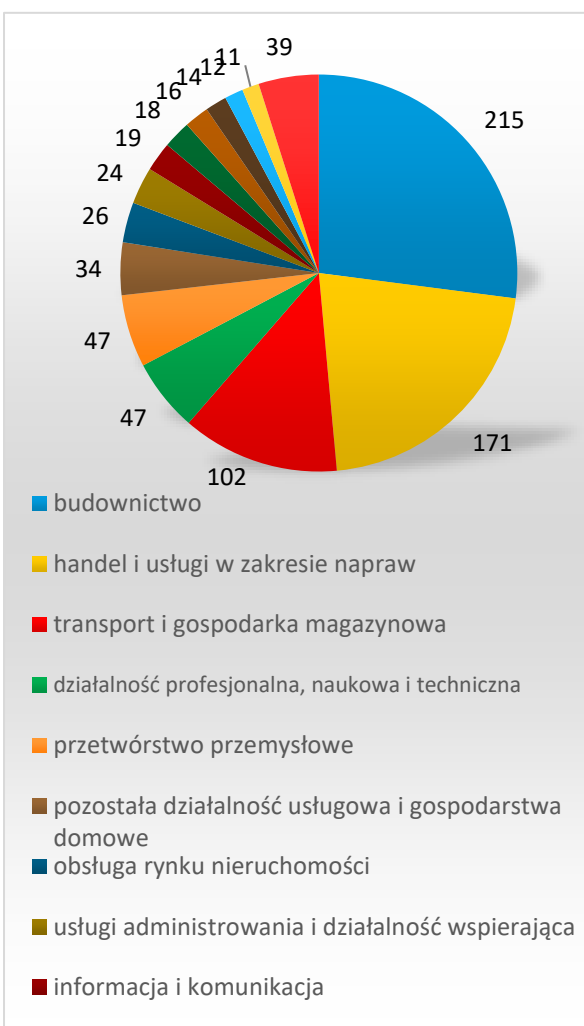
Gmina Pawłosiów ma charakter rolniczy. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (82,3%), w tym grunty orne (64,1%) oraz łąki i pastwiska (10,4%). Niedużą część obszaru zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (9,2%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Gmina posiada bardzo dobre warunki do produkcji rolnej, na jej obszarze dominują gleby II i III klasy bonitacyjnej. Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że w gminie Pawłosiów znajdowało się 576 gospodarstw rolnych, w tym 575 gospodarstw indywidualnych (wśród tych ostatnich 468 prowadziło sprzedaż swoich produktów, a 86 działało wyłącznie na własne potrzeby). Przeważały gospodarstwa małe o powierzchni 1-5 ha (410).

W latach 2022-2025 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie stale rosła (z 768 w 2022 r. do 791 w 2025 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (751 w 2022 r., 759 w 2023 r., 758 w 2024 r., 774 w 2025 r.). W 2025 r. najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie działało w takich branżach, jak: budownictwo (215), handel i usługi w zakresie napraw (171), transport i gospodarka magazynowa (102). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2022-2025**Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2025 r.**

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

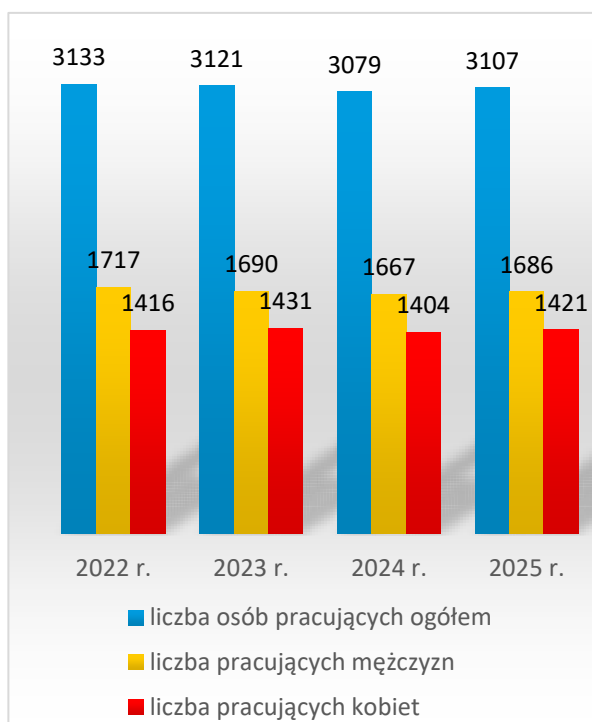
Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy to przede wszystkim firmy jednoosobowe. Do wiodących branż w gminie zaliczyć należy: budownictwo, handel, usługi wodno-kanalizacyjne i elektryczne, konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, transport drogowy towarów.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec lat 2022-2025 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Pawłosiów zmniejszała się z roku na rok (z 3.133 w 2022 r. do 3.079 w 2024 r. i 3.107 w 2025 r.). Średnia wieku pracujących wynosiła odpowiednio 42,9 lat w 2022 r., 43,4 lat w 2023 r., 43,8 lat w 2024 r. i 2025 r..

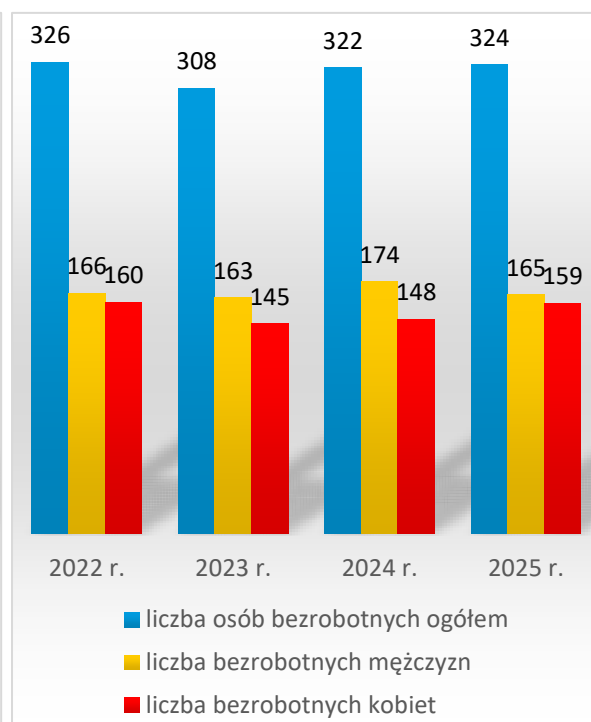
Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że po spadku w 2023 r., rok później liczba osób bezrobotnych w gminie wzrosła (326 w 2022 r., 308 w 2023 r., 322 w 2024 r., 324 w 2025 r.). Wśród nich większość stanowili mężczyźni (160 w 2022 r., 163 w 2023 r., 174 w 2024 r., 165 w 2025 r.). Udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym po spadku w 2023 r., w kolejnym roku zwiększył się (6,3% w 2022 r., 6% w 2023 r., 6,4% w 2024 r., 6,5% w 2025 r.).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2022-2025



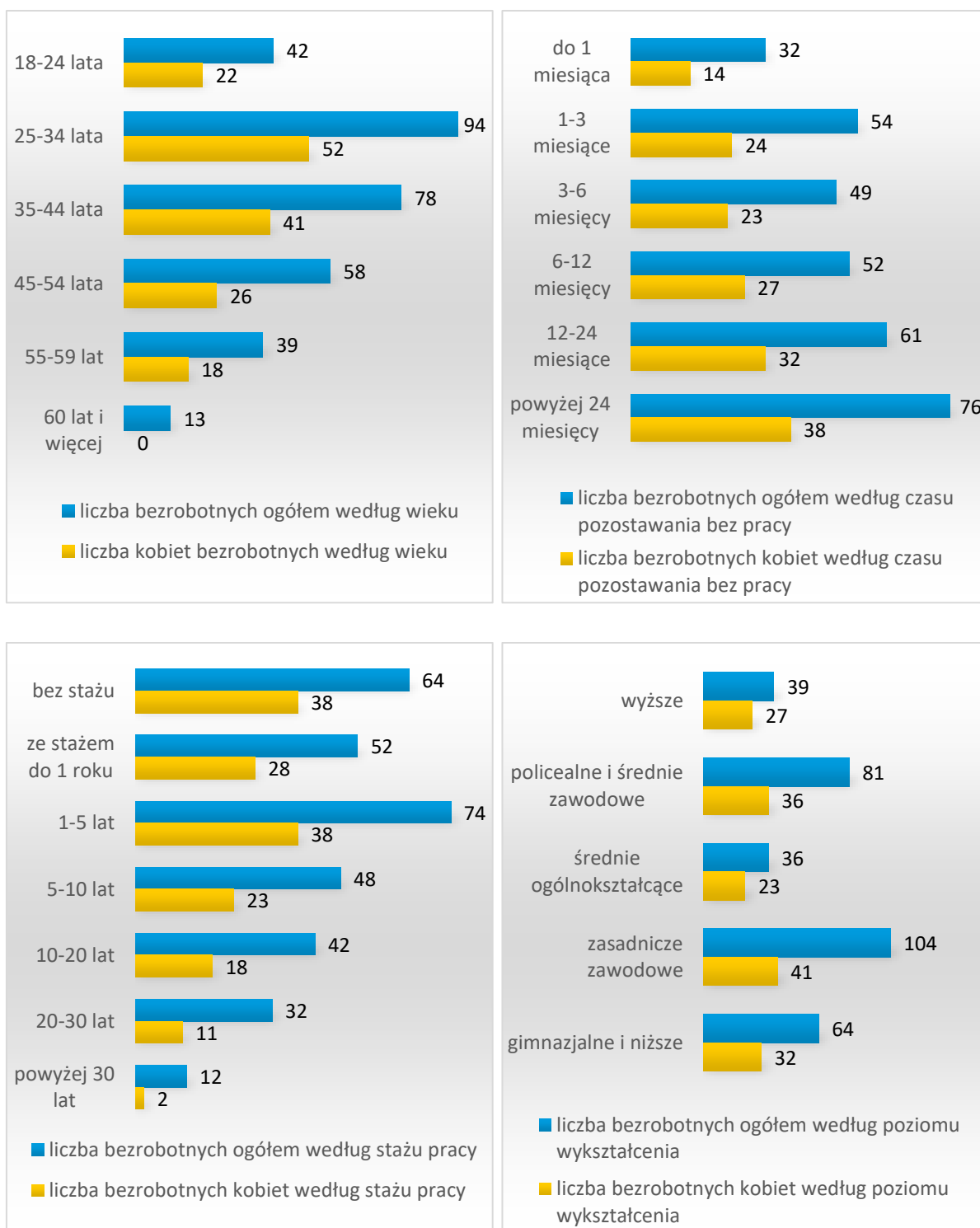
Wykres 12. Mieszkańcy gminy bezrobotni w latach 2022-2025



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

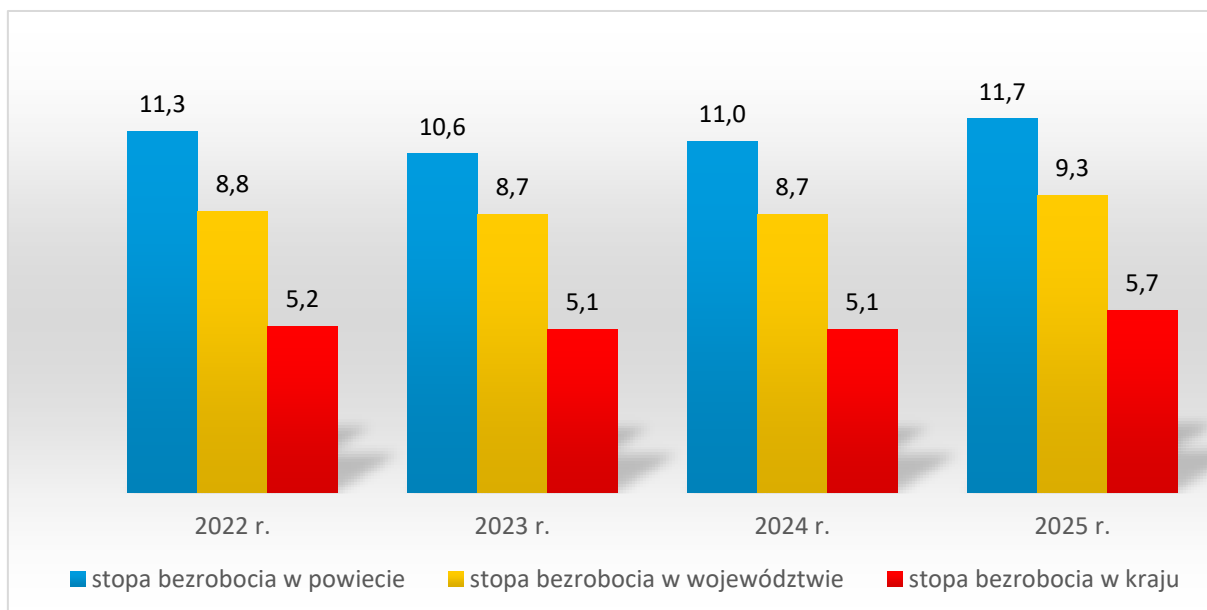
*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2025 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu.

W latach 2022-2025 stopa bezrobocia w powiecie jarosławskim była wyższa niż w województwie podkarpackim i znacznie wyższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Stopa bezrobocia w powiecie jarosławskim, w województwie podkarpackim i w kraju w latach 2022-2025 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wykazało, że 2025 rok charakteryzował się stabilizacją na rynku pracy z bardzo wysoką aktywnością zawodową Polaków oraz niską, choć pod koniec roku delikatnie rosnącą stopą bezrobocia. W 4 kwartale 2025 r. osoby aktywne zawodowo stanowiły 59,0% ludności w wieku 15-89 lat. Współczynnik aktywności zawodowej dla osób w tej grupie wiekowej nie zmienił się w porównaniu z 3 kwartałem 2025 r., natomiast w porównaniu z tym samym okresem roku poprzedniego wzrósł o 0,5 p. proc. Omawiany wskaźnik był wyższy dla mężczyzn niż dla kobiet – w 4 kwartale 2025 r.: 65,8% wobec 52,7% (odpowiednie wartości dla osób w wieku produkcyjnym to 82,5% dla ogółu populacji w tym wieku: 84,9% w przypadku mężczyzn i 79,9 % w przypadku kobiet). Analogiczne wskaźniki dla mieszkańców miast oraz mieszkańców wsi wyniosły odpowiednio: 59,2% i 58,7% (w wieku produkcyjnym: 84,3% i 79,9%). W 4 kwartale 2025 r. liczba osób aktywnych zawodowo w wieku 15-89 lat wyniosła 17.912 tys., z tego 17.346 tys. stanowili pracujący, natomiast 567 tys. – bezrobotni. Populacja biernych zawodowo w tej grupie wieku liczyła 12.456 tys. osób. Zbiorowość aktywnych zawodowo pozostała na zbliżonym poziomie względem 3 kwartału 2025 r. (w 4 kwartale 2025 r. liczba osób aktywnych zawodowo była mniejsza o 11 tys., tj. o 0,1%), natomiast wzrosła w odniesieniu do 4 kwartału 2024 r. (o 170 tys., tj. o 1,0%).

Osoby pracujące stanowiły w 4 kwartale 2025 r. 57,1% ludności w wieku 15-89 lat. Wskaźnik zatrudnienia był nieznacznie niższy od notowanego

w 3 kwartale 2025 r (o 0,1 p. proc), ale wyższy niż w 4 kwartale 2024 r. (o 0,3 p. proc.).

W 4 kwartale 2025 r. wielkość populacji osób bezrobotnych w wieku 15-74 lata wyniosła 567 tys., co stanowiło 3,2% ludności aktywnej zawodowo. Była nieznacznie wyższa niż w 3 kwartale 2025 r. – o 0,9% (wzrost o 5 tys. Osób) i wyraźnie wyższa w stosunku do 4 kwartału 2024 r. – o 14,5% (wzrost o 72 tys.). Stopa bezrobocia była wyższa w porównaniu z ub. kwartałem (o 0,1 p. proc.), jak i z 4 kwartałem 2024 r. (o 0,4 p. proc.).

Osoby bierne zawodowo 4 kwartale 2025 r. stanowiły 41,0% ludności w wieku 15-89 lat. Wskaźnik ten pozostał na niezmiennym poziomie w porównaniu z poprzednim kwartałem, natomiast był niższy niż w 4 kwartale 2024 r. o 0,6 p. proc. W 4 kwartale 2025 r. w zbiorowości osób biernych zawodowo w wieku 15-74 lata, liczącej 9.671 tys. ponad połowę stanowili emeryci (51,2%), a drugą w kolejności grupą byli uczniowie i studenci (24,2%). Warto zauważyć, że nauka, uzupełnianie kwalifikacji oraz choroba lub niepełnosprawność częściej były przyczynami bierności zawodowej wśród mężczyzn (odpowiednio: 29,0% i 15,2%) niż wśród kobiet (odpowiednio: 20,9% i 6,9%). Z drugiej strony obowiązki rodzinne znacznie częściej były przyczyną bierności zawodowej kobiet (10,7%) niż mężczyzn (1,2%).

3. PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W gminie Pawłosiów zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiovie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom

uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2025 r. kadrę GOPS-u stanowiło 9 osób, w tym kierownik, 4 pracowników socjalnych i 4 pozostałych pracowników. Wszyscy zatrudnieni pracownicy posiadali wykształcenie wyższe.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Kadra GOPS-u w 2025 r.

	liczba osób
kadra kierownicza	1
pracownicy socjalni	4
pozostali pracownicy	4

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosowie.

W latach 2023-2025 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były niższe niż w 2022 r. (10.124.385 zł w 2022 r., 6.586.639 zł w 2023 r., 8.204.725 zł w 2024 r., 8.971.314 zł w 2025 r.). Przyczyniło się do tego głównie przeniesienie realizacji świadczeń wychowawczych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Warto również zaznaczyć, że w 2024 r. i 2025 r., w stosunku do roku 2023 r., wzrosły m.in. wydatki w takich rozdziałach jak: domy pomocy społecznej, zasiłki stałe, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, dożywianie, dodatki mieszkaniowe, świadczenia rodzinne i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2022-2025

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)			
	w 2022 r.	w 2023 r.	w 2024 r.	w 2025 r.
ogółem	10.124.385	6.586.639	8.204.725	8.971.314
w tym w budżecie GOPS-u	10.053.882	6.533.467	8.151.335	8.915.888

ochrona zdrowia				
przeciwdziałanie narkomanii	1.000	0	1.000	1.000
przeciwdziałanie alkoholizmowi	52.760	42.708	52.390	54.426
pomoc społeczna				
domy pomocy społecznej	253.765	261.310	324.487	319.123
zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie/domowej	2.193	840	9.562	10.438
składki na ubezpieczenia zdrowotne	13.848	12.370	18.656	20.554
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	126.290	129.775	118.580	172.728
dodatki mieszkaniowe	0	3.971	226.974	6.013
zasiłki stałe	169.670	153.999	195.677	220.699
Ośrodek Pomocy Społecznej	674.218	703.723	843.678	990.287
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	12.824	10.080	13.299	14.250
pomoc w zakresie dożywiania	142.308	154.271	178.446	203.739
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	0	961.440
pozostała działalność	853.361	20.728	260.445	8.789
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej				
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	63.342	246.636	63.342	0
edukacyjna opieka wychowawcza				
pomoc materialna dla uczniów	16.743	10.464	0	0
Rodzina				
świadczenie wychowawcze	3.606.149	0	0	0
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	4.016.264	4.681.442	5.732.038	5.742.522
wspieranie rodziny	67.301	76.150	45.104	108.902
rodziny zastępcze	9.380	22.850	44.398	70.962
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	42.969	55.322	76.649	66.473

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosowie.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2022-2025 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2022-2025

formy świadczeń		liczba osób, którym przyznano świadczenie				kwota świadczeń			
		2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
pieniężne	zasiłek stały	31	27	23	22	177.525	157.360	195.677	220.699
	zasiłek okresowy	17	18	19	22	34.014	37.023	42.448	57.961
	zasiłek celowy	55	51	59	55	51.950	85.890	116.676	162.166
niepieniężne	posiłek	86	70	49	39	105.828	91.631	70.720	52.705
	schronienie	6	5	5	5	70.306	69.502	54.856	77.321
	ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	7	6	7	7	253.767	261.310	324.487	319.123
usługi	usługi opiekuńcze	1	0	0	0	320	0	0	0
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	1	1	1	10.450	14.040	13.389	13.896
	poradnictwo specjalistyczne	0*	0*	0*	0	X	X	X	X
	praca socjalna	16*	14*	15*	10	X	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	0	X	X	X	X
	kontrakt socjalny	11	3	8	5	X	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	0	X	X	X	x

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosowie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2022-2025 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Po spadku w 2023 r., w 2024 r. liczba osób objętych zasiłkiem celowym wzrosła (55 w 2022 r., 51 w 2023 r., 59 w 2024 r., 55 w 2025 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 oraz wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028. Głównym założeniem Programów było i jest zapewnienie pomocy zarówno dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach. Istotny element Programu to zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W latach 2022-2025 liczba osób objętych posiłkiem stale zmniejszała się (z 86 w 2022 r. do 39 w 2025 r.).

Warto dodać, że GOPS w Pawłosiovie współpracuje z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Przemysłu w celu dystrybucji żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2021-2027, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Zaangażowanie Ośrodka polega na wydawaniu osobom i rodzinom skierowań do odbioru paczek żywnościowych. W latach 2023-2025 wydano odpowiednio: 76 i 63 skierowania dla 226 i 152 osób.

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W gminie Pawłosiów praca socjalna polegała w szczególności na: doradztwie, rozmowach wspierających, motywowaniu, wzmacnianiu mocnych stron, nawiązywaniu współpracy z różnymi instytucjami w zakresie wsparcia klienta, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych a także na pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych. W latach 2022-2025 liczba rodzin objętych pracą socjalną utrzymywała się na zbliżonym poziomie (16 w 2022 r., 14 w 2023 r., 10 w 2025 r.).

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, w latach 2022-2025 GOPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ponosił odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. W analizowanym okresie pracował 1 asystent rodziny; liczba rodzin pozostających pod jego opieką stale zmniejszała się (z 15 w 2022 r. do 9 w 2025 r.). Jednocześnie, liczba dzieci z gminy przebywających w pieczy zastępczej w 2025 r. była znacznie wyższa niż w latach 2022-2024. (2 w 2022 r., 4 w 2023 r., 10 w 2024 r., 13 w 2025 r.).

Dane szczegółowe na temat rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w gminie oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2022-2025

	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
liczba asystentów rodziny	1	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	15	13	10	9
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	2	4	10	13
liczba dzieci w rodzinie zastępczej				
w tym: liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych				
odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	9.380	22.850	44.398	70.962

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie.

W latach 2022-2025 GOPS zajmował się także przyznawaniem i wypłacaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba z roku na rok zmniejsza się (z 8.079 w 2025 r. do 9.571 w 2024 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 7.519 w 2022 r. do 3.659 w 2025 r.). Jednocześnie systematycznie rosła liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (z 3.308 w 2022 r. do 3.125 w 2025 r.) i świadczeń pielęgnacyjnych (z 777 w 2022 r. do 840 w 2025 r.)

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia rodzinne wypłacone w gminie w latach 2022-2025

	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych				
liczba świadczeń	7.519	5.823	4.805	3.659
zasiłek pielęgnacyjny				
liczba świadczeń	3.308	3.380	3.461	3.152
świadczenia pielęgnacyjne				
liczba świadczeń	777	959	991	840
nowe świadczenia pielęgnacyjne				
liczba świadczeń	X	X	149	255
specjalny zasiłek opiekuńczy				
liczba świadczeń	135	121	56	25
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka				
liczba świadczeń	42	32	28	24
świadczenie rodzicielskie				
liczba świadczeń	155	128	81	124
ogółem				
liczba świadczeń	11.936	10.443	9.571	8.079

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiovie.

W 2023 r. Ośrodek przyznał także 3 jednorazowe świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2023-2024 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była niższa niż w 2022 r. (19 w 2022 r., 15 w 2023 r., 16 w 2024 r.), w 2025 r. zostały przyznane świadczenia z funduszu alimentacyjnego dla 19 rodzin, podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń (502 w 2022 r., 332 w 2023 r., 360 w 2024 r., 370 w 2025 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacone w gminie w latach 2022-2025

	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	19	15	16	19
liczba wypłaconych świadczeń	502	332	360	370
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	183.949	150.633	159.813	18.6933

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie.

Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek dla rodzin wielodzietnych, w latach 2022-2025 w gminie wydawano Karty Dużej Rodziny. Ich liczba spadała z roku na roku (252 w 2022 r., 235 w 2023 r., 124 w 2024 r., 68 w 2025 r.).

W analizowanym okresie GOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (domowej), świadcząc pracę socjalną wobec osób doznających przemocy i stosujących przemoc, zapewniając rodzinom wsparcie oraz będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Pawłosiów, poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej „Pawłowe Sioło” – jeden z najprężniej działających na Podkarpaciu podmiotów ekonomii społecznej (Pawłosiów 428, 37-500 Jarosław). Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu ul. Jana Pawła II 17, 37-500 Jarosław	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Społecznej w Jarosławiu ul. Jana Pawła II 17, 37-500 Jarosław	Zakres oferowanych usług: udzielanie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej. Kategoria klienta: osoby i rodziny dotknięte przemocą lub znajdujące się w sytuacji kryzysowej.

Dom Pomocy Społecznej w Jarosławiu pl. A. Mickiewicza 4, 37-500 Jarosław	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Sośnicy Sośnica, ul. Zamkowa 10, 37-500 Radymno	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Moszczanach Moszczany, 37-543 Laszki	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: kobiety niepełnosprawne intelektualnie.
Dom Pomocy Społecznej w Wysocku Wysocko, 37-543 Laszki	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore.
Dom pod Lipami Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Radymnie ul. A. Mickiewicza 30, 37-550 Radymno	Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka socjalizacyjna; zaspakajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dzieci, praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny lub poszukiwanie zastępczego środowiska rodzinnego, podtrzymywanie więzi z rodzicami, troska o zdrowie i rozwój fizyczny, psychiczny i poznawczy dzieci, przygotowanie do samodzielnego życia. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Jarosławiu ul. 3 Maja 39, 37-500 Jarosław	Zakres oferowanych usług: ośrodek wsparcia, którego celem jest podniesienie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym z powodu choroby poważne trudności w życiu codziennym. Kategoria klienta: osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne i niepełnosprawność intelektualną.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Zalesiu z filią w Łapajówce Łapajówka 133, 37-205 Zalesie	Zakres oferowanych usług: ośrodek wsparcia, którego celem jest podniesienie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym z powodu choroby poważne trudności w życiu codziennym. Kategoria klienta: osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne i niepełnosprawność intelektualną.
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jarosławiu ul. Jana Pawła II 30, 37-500 Jarosław	Zakres oferowanych usług: kształcenie i rewalidacja. Kategoria klienta: dzieci i młodzież niepełnosprawne umysłowo.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jarosławiu ul. S. Poniatowskiego 63, 37-500 Jarosław	Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Schronisko dla osób bezdomnych Fundacji Pomocy Młodzieży im. Jana Pawła II „Wzrastanie” ul. Sanowa 11, 37-500 Jarosław	Zakres oferowanych usług: schronienie, posiłek, praca socjalna, usługi opiekuńcze. Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.
Schronisko dla osób bezdomnych Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Jarosławskie ul. Jasna 4, 37-500 Jarosław.	Zakres oferowanych usług: schronienie, posiłek, praca socjalna, ogrzewalnia. Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.

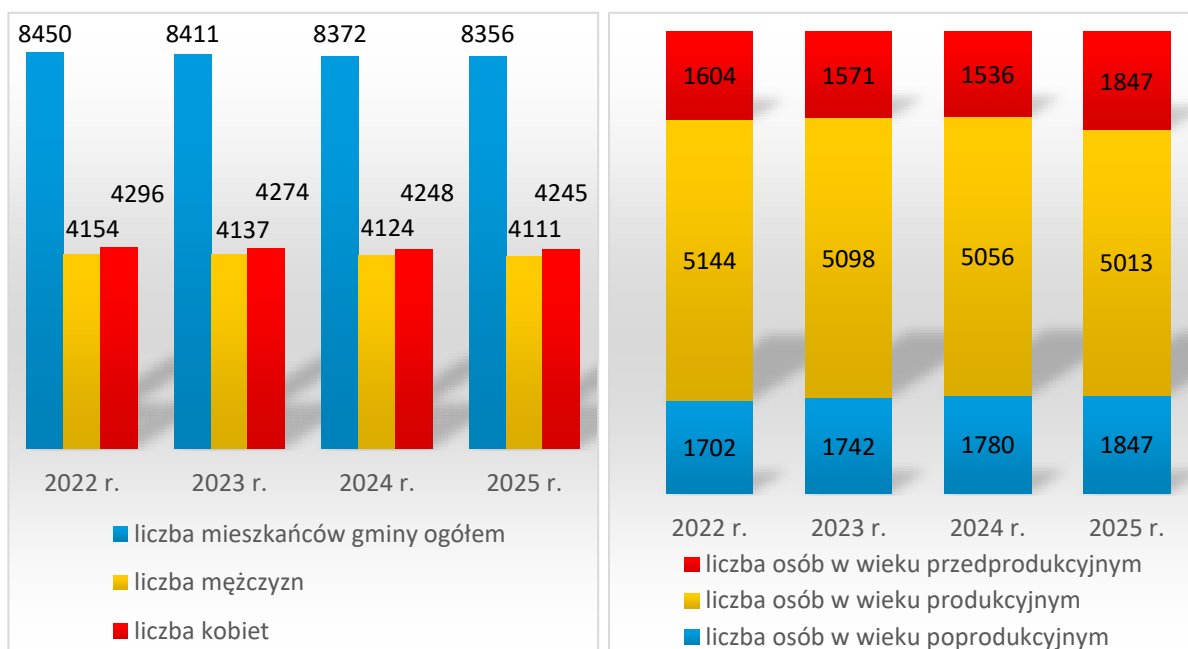
Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów i Starostwo Powiatowe w Jarosławiu.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 tys. osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób. Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r.; na koniec 2024 r. roku liczba ludności Polski wyniosła 37 mln 489 tys., czyli o ponad 147 tys. mniej niż w końcu 2023 r. a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców, a do 2060 r. przewiduje się spadek do 30,4 mln osób. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

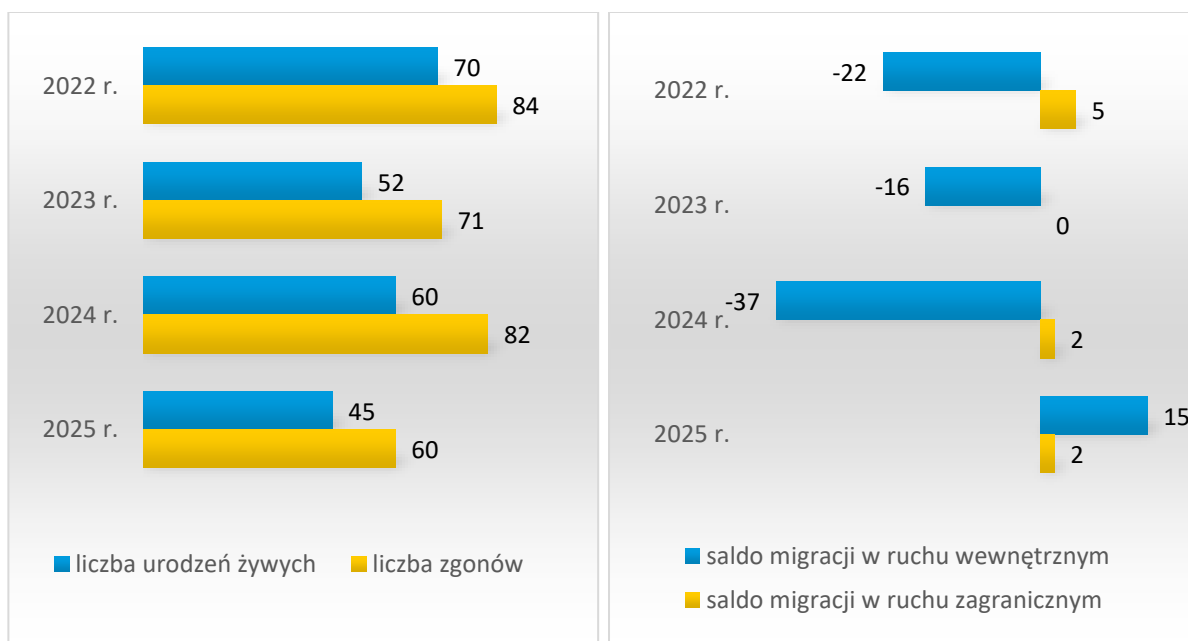
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2022-2025 liczba ludności gminy Pawłosiów stale zmniejszała się (z 8.450 w 2022 r. do 8.327 w 2024 r., 8.327 w 2025 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W analizowanym okresie systematycznie spada liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, stale rosła natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2022-2025

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, latach 2022-2024 przyrost naturalny w gminie i saldo migracji ludności były ujemne i coraz bardziej niekorzystne (odpowiednio -14 i -17 w 2022 r., -19 i -16 w 2023 r., -22 i -35 w 2024 r.). Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2022-2025

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W latach 2022-2025 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi był wysoki i stale zwiększał się (z 24,4% w 2022 r. do 33,03% w 2025 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wśród ogółu mieszkańców gminy (z 16,6% w 2022 r. do 17,9% w 2024 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że gmina doświadcza postępującego procesu starzenia się społeczności lokalnej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W okresie międzyspisowym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym – z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkaniiec Polski ma ponad 60 lat.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego, do 2060 r. liczba osób w wieku 65 lat i więcej wzrośnie w porównaniu do 2022 r. średnio o 37%, natomiast liczba osób w wieku 85 lat i więcej wzrośnie co najmniej o 83%.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Istnieje potrzeba podjęcia działań adresowanych do dwóch grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć

rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

W gminie Pawłosiów obserwuje się wzrost liczby osób starszych, dla których największymi problemami są: problemy zdrowotne, samotność, trudności finansowe oraz wykluczenie cyfrowe.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiu wspiera osoby starsze, m.in. poprzez pracę socjalną, usługi opiekuńcze, pomoc finansową i kierowanie do domów pomocy społecznej.

Na terenie gminy organizowane są przedsięwzięcia kulturalne, rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne, w których mogą, w miarę swoich możliwości uczestniczyć seniorzy. Są to m.in. dożynki gminne, pikniki, warsztaty i konkursy świąteczne, uroczystości patriotyczne. Wydarzeniem adresowanym stricte do seniorów jest Dzień Babci i Dziadka, odbywający się w Centrum Aktywności Lokalnej w Pawłosiu.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pawłosiu, na terenie gminy działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom z gminy. Są to: Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Pawłosiu oraz koła gospodyń wiejskich z terenu gminy organizujące kursy, wycieczki, pielgrzymki, zabawy składkowe, przedstawienia służące m.in. integracji międzypokoleniowej.

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Pawłosiów funkcjonują 3 podmioty wykonujące działalność leczniczą, nie ma natomiast apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Podmioty lecznicze i punkty apteczne w gminie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Przychodnia „Med-Jar” w Pawłosiovie	Pawłosiów 62b, 37-500 Jarosław
Famili-Dent „Jarosław” w Pawłosiovie	Pawłosiów 62b, 37-500 Jarosław
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Jarosław” w Pawłosiovie	Pawłosiów 62b, 37-500 Jarosław
Punkt apteczny w Pawłosiovie	Pawłosiów 62b, 37-500 Jarosław

Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2023-2024 liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (podstawowej i specjalistycznej) była znacznie mniejsza niż w 2022 r. (4.655 w 2022 r., 1.358 w 2023 r., 1.582 w 2024 r., 1.244 w 2025 r.).

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarскую dla mieszkańców gminy realizują placówki funkcjonujące w Jarosławiu. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Podmioty lecznicze realizujące świadczenia specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarскую dla mieszkańców gminy

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Przychodnia „Med-Jar” w Jarosławiu	ul. 3 Maja 65, 37-500 Jarosław
Przychodnia „Nova” w Jarosławiu	ul. 3 Maja 47b, 37-500 Jarosław
Przychodnia „Med-Jar” za Parkiem w Jarosławiu	os. Piłsudskiego 25, 37-500 Jarosław
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Specjalistyczna „Zdrowe Serce” w Jarosławiu	ul. Słowackiego 26, 37-500 Jarosław
Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu	ul. 3 Maja 70, 37-500 Jarosław
Specjalistyczne gabinety lekarskie „Medjan” w Jarosławiu	ul. Jana Pawła II 21, 37-500 Jarosław
Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu	ul. Kościuszki 18, 37-500 Jarosław
Przychodnia Specjalistyczno-Diagnostyczna „Almed” w Jarosławiu	ul. 3 Maja 65, 37-500 Jarosław
Przychodnia Lekarska „Vita-Lek” w Jarosławiu	ul. Kraszewskiego 24, 37-500 Jarosław

Zakład Opieki Zdrowotnej „Profimed” w Jarosławiu	ul. Poniatowskiego 53, 37-500 Jarosław
Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „Esculap” w Jarosławiu	ul. Morawska 3, 37-500 Jarosław

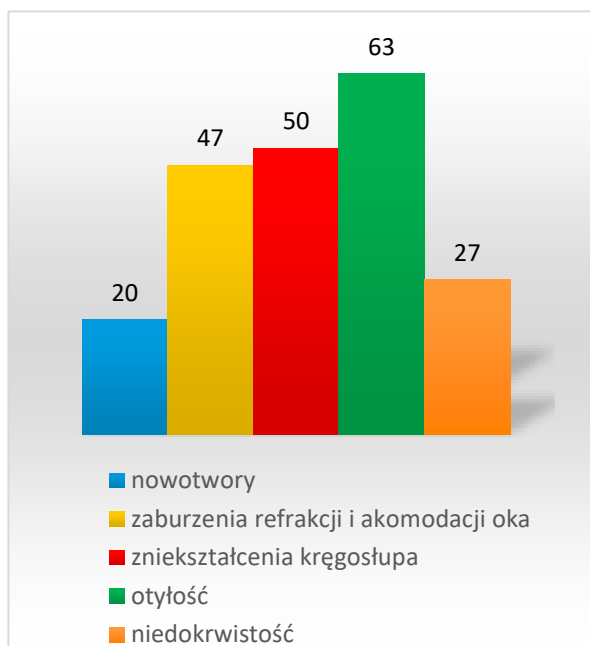
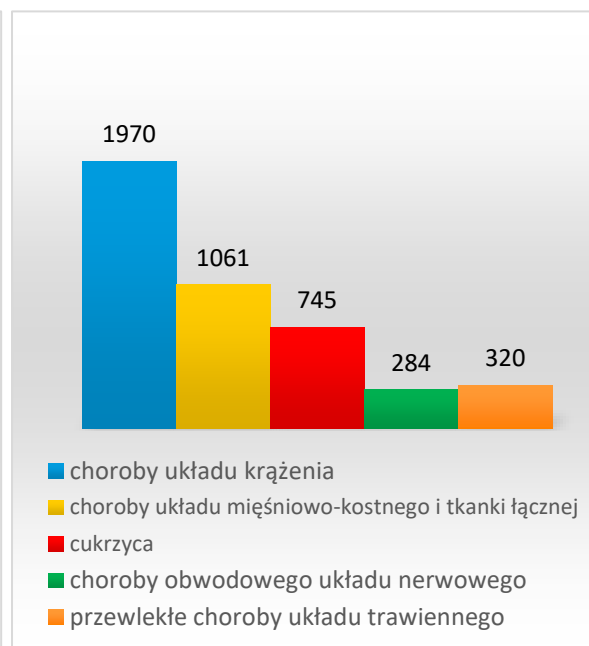
Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów.

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarcza Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu. Wynika z nich, że w 2023 r. z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce pozostawało 38 dzieci i młodzieży oraz 2.250 osób dorosłych.

Wynika z nich, że w 2025 r. z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce pozostawało 40 dzieci i młodzieży oraz 2.745 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: nowotwory (205 osób), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (47), zniekształcenia kręgosłupa (50), otyłość (63), niedokrwistość (27), astma oskrzelowa (19) oraz zapalenie skóry wywołane przez spożyte pokarmy (15). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (1.970 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (1.061), cukrzycę (745), choroby obwodowego układu nerwowego (284) przewlekłe choroby układu trawiennego (199), choroby tarczycy (374), otyłość (454), przewlekłe choroby dolnych dróg oddechowych (270) i nowotwory (97).

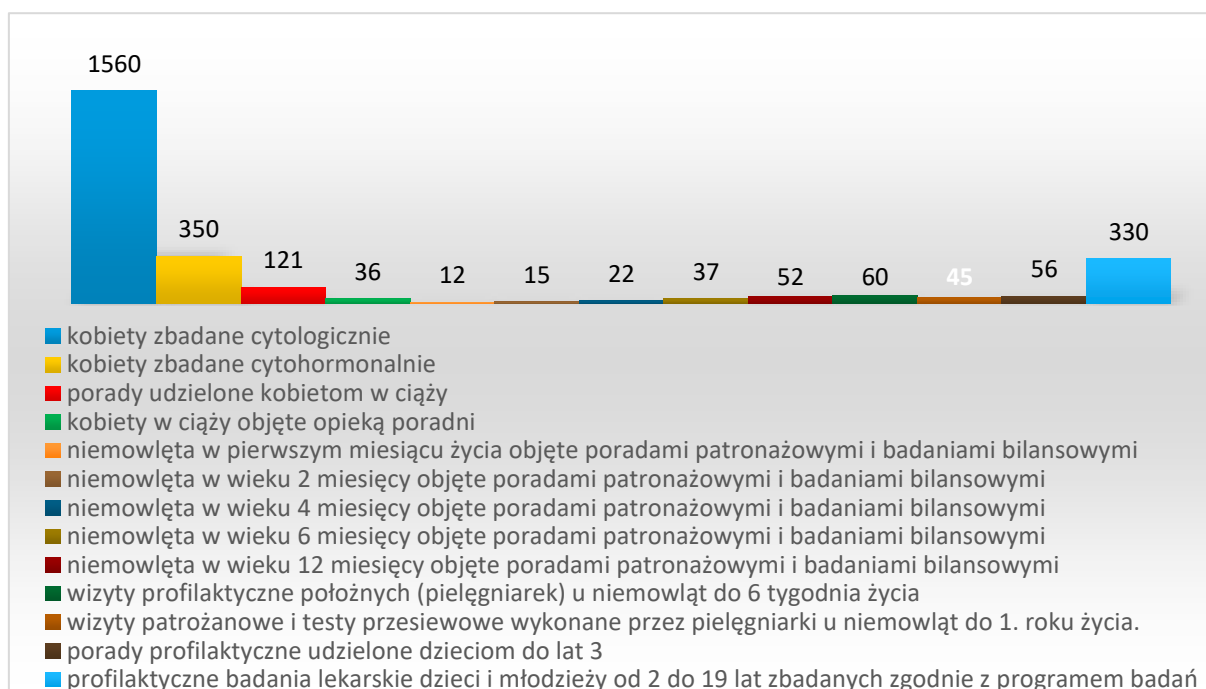
Na koniec 2025 r. łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówkach wynosiła 6.375, w tym 1.490 dzieci.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Schorzenia najczęściej stwierdzone u dzieci i młodzieży w 2025 r.**Wykres 23. Schorzenia najczęściej stwierdzone u osób dorosłych w 2025 r.**

Źródło danych: Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu.

W 2025 r. Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu sprawowało także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2025 r.

Źródło danych: Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu.

W 2025 r. badaniom cytologicznym i cytohormonalnym poddano odpowiednio 1.560 i 350 kobiet. Porad udzielono i opieką poradni objęto odpowiednio 36 i 12 kobiet w ciąży, poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 45 niemowląt w pierwszym miesiącu życia. Liczba wizyt patronażowych i testów przesiewowych wykonanych przez pielęgniarki u niemowląt do 1. roku życia wyniosła 454. Z porad profilaktycznych korzystały dzieci do lat 3. (udzielono 56 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 672 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Pawłosiów zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu. Według jego danych, w 2025 r. liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16. roku życia) była wyższa niż w latach 2022-2023 (37 w 2022 r., 36 w 2023 r., 64 w 2025 r.), a liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia) stale rosła (z 239 w 2022 r. do 461 w 2025 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Jarosławiu do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2022-2025

		2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
liczba osób zaliczonych do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności		276	376	417	525
w tym:	liczba osób do 16. roku życia zaliczonych do niepełnosprawności	37	36	46	64
	liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia niepełnosprawności	239	340	371	415
	liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności	77	143	135	150
	liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności	116	134	191	210

	liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności	46	63	45	55
--	--	----	----	----	----

Źródło danych: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu.

Do głównych przyczyn niepełnosprawności w gronie dzieci do 16. roku życia należały: całościowe zaburzenia rozwojowe (17 osób w 2022 r., 10 w 2023 r., 17 w 2024 r., 27 w 2025 r.), choroby neurologiczne (6 osób w 2022 r., 7 w 2023 r., 6 w 2024 r., 9 w 2025 r.), choroby układu oddechowego i krążenia (5 osób w 2022 r., 5 w 2023 r., 5 w 2024 r., 8 w 2025 r.), upośledzenie narządu ruchu (5 osób w 2022 r., 1 w 2023 r., 5 w 2024 r., 8 w 2025 r.), inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (5 osób w 2022 r., 6 w 2023 r., 5 w 2024 r., 6 w 2025 r.) oraz zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu (4 osoby w 2022 r., 2 w 2023 r., 4 w 2024 r.). Z kolei wśród osób powyżej 16. roku życia zasadniczymi przyczynami niepełnosprawności były: upośledzenie narządu ruchu (68 osób w 2022 r., 94 w 2023 r., 97 w 2024 r., 110 w 2025 r.), choroby układu oddechowego i krążenia (49 osób w 2022 r., 75 w 2023 r., 94 w 2024 r., 108 w 2025 r.), choroby neurologiczne (34 osoby w 2022 r., 25 w 2023 r., 52 w 2024 r., 59 w 2025 r.), choroby psychiczne (31 osób w 2022 r., 33 w 2023 r., 30 w 2024 r., 43 w 2025 r.), inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (14 osób w 2022 r., 11 w 2023 r., 35 w 2024 r., 46 w 2025 r.), zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu (13 osób w 2022 r., 21 w 2023 r., 11 w 2024 r., 20 w 2025 r.), choroby układu moczowo-płciowego (9 osób w 2022 r., 12 w 2023 r., 14 w 2024 r., 17 w 2025 r.) i upośledzenie umysłowe (6 osób w 2022 r., 10 w 2023 r., 8 w 2024 r., 12 w 2025 r.).

Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Przeworsku w ramach swojej działalności zajmuje się m.in. wydawaniem orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2022-2025 w odniesieniu do mieszkańców gminy Przeworsk przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane mieszkańcom gminy przez KRUS w latach 2022-2025

	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
liczba orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i do samodzielnej egzystencji	0	0	0	0
liczba orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy	0	3	1	1
liczba orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy	5	9	7	3

Źródło danych: Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Przeworsku.

Warto dodać, że Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie w ramach swojej działalności m.in. wydaje dla mieszkańców gminy Pawłosiów orzeczenia o trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, o trwałej całkowitej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy oraz o trwałej częściowej lub okresowej częściowej niezdolności do pracy.

Najważniejszymi problemami, które dotyczą osoby z niepełnosprawnością w gminie, są: bariery architektoniczne, problemy finansowe oraz trudności w znalezieniu pracy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2022 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń pomocy społecznej w gminie skorzystały 43 rodziny liczące 84 osoby, rok później – 30 rodzin liczących 49 osób, a w 2024 r. – 29 rodzin liczących 51 osób.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pawłosiowie, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą: m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu, Domy Pomocy Społecznej w Jarosławiu, Sośnicy i Moszczanach, Środowiskowe Domy Samopomocy w Jarosławiu i Zalesiu – filia w Łapajówce oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jarosławiu.

6. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA

Alkoholizm, narkomania i przemoc domowa są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w uzależnienia zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia oraz czynniki osobowościowe, jak niskie poczucie własnej wartości, deficyty emocjonalne, brak umiejętności radzenia sobie z kryzysami życiowymi itp.

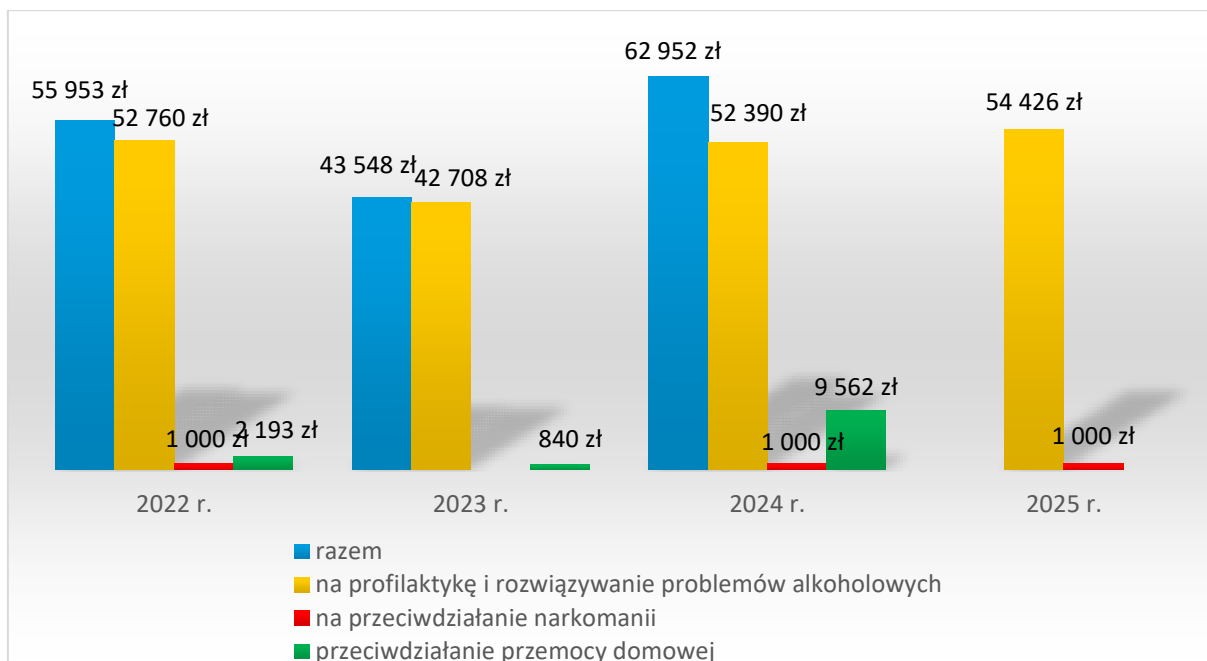
Szerzeniu się uzależnień sprzyjają coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających (najbardziej rozpowszechnionym i legalnym substancją psychoaktywną w Polsce jest alkohol), panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie środków odurzających jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach, ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Tło motywacyjne przemocy stanowią również czynniki psychologiczne po stronie osoby ją stosującej.

Doznającymi przemocy są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od osoby stosującej przemoc. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Pawłosiów na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2022-2024.

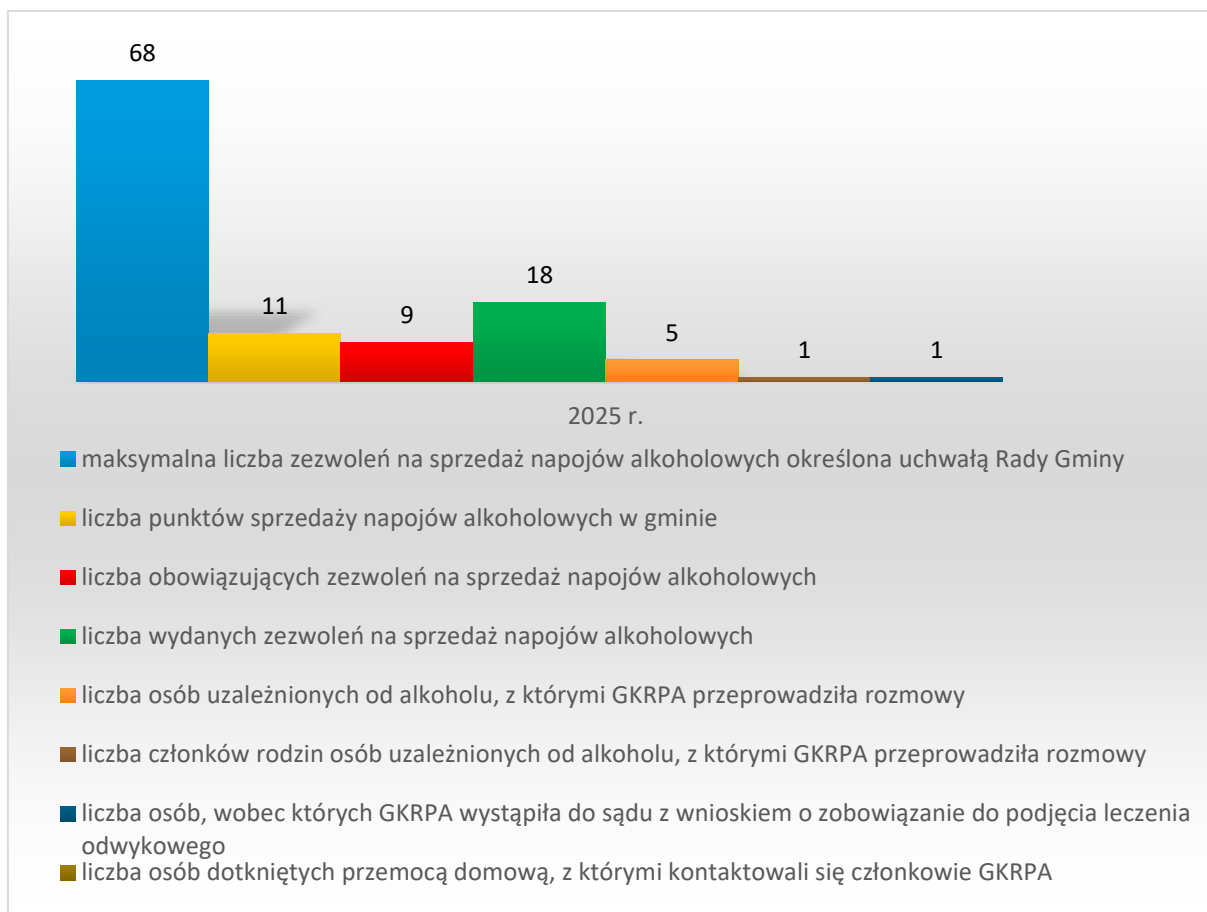
Wykres 25. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2022-2025



Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów.

Po spadku w 2023 r., w 2024 r. zwiększyła się wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy domowej (55.953 zł w 2022 r., 43.548 zł w 2023 r., 62.952 zł w 2024 r., 54.426 zł w 2025r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Pawłosiów, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych. W ramach swoich zadań Komisja m.in. opiniuje wnioski w sprawie wydania lub cofnięcia zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, przeprowadza rozmowy motywujące, udziela porad osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 26. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w 2025 r.

Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów.

W 2025 r. określona uchwałą Rady Gminy maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie wyniosła 68, liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych – 11, liczba obowiązujących i wydanych zezwoleń na ich sprzedaż – odpowiednio 9 i 18.

W 2025 r. GKRPA przeprowadzała rozmowy z 5 osobami uzależnionymi od alkoholu i 2 członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie gminy odgrywają: w Pawłosiowie – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Zespół Interdyscyplinarny, a w Jarosławiu – Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej, Centrum Opieki Zdrowotnej, Grupa AA, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i działający przy nim Punkt Interwencji Kryzysowej oraz Komenda Powiatowa Policji, a także Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu Wojewódzkiego Podkarpackiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. Eugeniusza Brzezickiego w Żurawicy.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pawłosiu	Pawłosiów 88, 37-500 Jarosław
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiu	Pawłosiów 88, 37-500 Jarosław
Zespół Interdyscyplinarny w Pawłosiu	Pawłosiów 88, 37-500 Jarosław
Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu	ul. Kościuszki 18, 37-500 Jarosław
Centrum Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu	ul. 3-go Maja 70, 37-500 Jarosław
Grupa AA w Jarosławiu	37-500 Jarosław
Wojewódzki Podkarpacki Szpital Psychiatryczny im. prof. Eugeniusza Brzezickiego w Żurawicy – Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu	ul. Różana 9, 37-710 Żurawica
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu	ul. Jana Pawła II 17, 37-500 Jarosław
Punkt Interwencji Kryzysowej w Jarosławiu	ul. Jana Pawła II 17, 37-500 Jarosław
Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu	ul. Poniatowskiego 50, 37-500 Jarosław
Prokuratura Rejonowa w Jarosławiu	ul. Jana Pawła II 11, 37-500 Jarosław
Sąd Rejonowy w Jarosławiu	ul. Jana Pawła II 11, 37-500 Jarosław

Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów.

W latach 2022-2025 stale rosła liczba mieszkańców gminy objętych wsparciem przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiu z powodu alkoholizmu (odpowiednio 1, 4, 6 i 7 osób w odpowiednio 1, 1, 3 i 4 rodzinach). W analizowanym okresie GOPS nie udzielał wsparcia z powodu narkomanii i przemocy domowej. Ośrodek był także odpowiedzialny za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Pawłosiu.

Działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej w gminie prowadzona jest głównie w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i gminnego programu przeciwdziałania przemocy. W 2025 r. w jej ramach m.in. realizowano programy profilaktyczne, organizowano jednorazowe prelekcje i pogadanki (wzięło w nich udział 119 osób), festynów i innych imprez plenerowych (594 uczestników), oraz konkursów (70 uczestników).

7. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.

Zadania oświatowe w gminie Pawłosiów realizują trzy szkoły podstawowe, trzy szkoły filialne, przedszkole publiczne oraz punkty przedszkolne. Szkoły posiadają bazę wyposażoną w środki dydaktyczne służące do realizacji programów nauczania, zapewniają uczniom możliwość korzystania z sal lekcyjnych, gimnastycznych, bibliotek szkolnych, gabinetów pedagogicznych, świetlic szkolnych oraz boisk sportowych. Na terenie gminy działa również prowadzone przez podmiot prywatny Przedszkole Integracyjne i Żłobek „Wyspa Skarbów”.

W roku szkolnym 2024/2025 do szkół i przedszkoli, dla których gmina jest organem prowadzącym, uczęszczało 567 dzieci i młodzieży (384 uczniów realizowało obowiązek nauki), 151 dzieci uczęszczało do przedszkola i oddziałów przedszkolnych, a 32 dzieci uczęszczało do punktów przedszkolnych. W gminnych placówkach oświatowych nauczanie prowadziło 106 nauczycieli, w tym 67 nauczycieli dyplomowanych.

Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych i opieki nad dziećmi do lat 3. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Placówki oświatowe i opieki nad dziećmi do lat 3. w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Zespół Szkół w Pawłosiewie	Pawłosiów 87, 37-500 Jarosław
w tym: Szkoła Podstawowa,	Kidałowice 72, 37-500 Jarosław
Filia w Kidałowicach	
Przedszkole Publiczne	Pawłosiów 87, 37-500 Jarosław
Szkoła Podstawowa w Cieszacinie Wielkim	Cieszacin Wielki 201, 37-500 Jarosław
Szkoła Podstawowa w Wierzbnej	Wierzbna 2, 37-500 Jarosław
w tym: Filia w Ożańsku	Ożańsk 34, 37-500 Jarosław
Filia w Tywoni	Tywonia 30, 37-500 Jarosław
Przedszkole Integracyjne i Żłobek „Wyspa Skarbów” w Pawłosiewie	Pawłosiów 32c, 37-500 Jarosław

Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów.

Gmina organizuje dowóz uczniów do szkół. W roku szkolnym 2024/2025 zadaniem tym objęto 183 uczniów. Ponadto zabezpieczono dowóz dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami do najbliższych przedszkoli, oddziałów przedszkolnych lub ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych bądź też dokonywano zwrotu kosztów przewozu ucznia i opiekuna.

Warto dodać, że według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2022-2024 liczba dzieci w wieku do lat 3. w gminie zmniejszała się z roku na rok (294 w 2022 r., 271 w 2023 r., 253 w 2024 r., 245 w 2025 r.).

8. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie są: Gminny Ośrodek Kultury w Pawłosiowie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Pawłosiowie i jej 2 filie – w Cieszacinie Wielkim i Wierzbnej.

Do zadań GOK-u należy w szczególności: podejmowanie działań wynikających z potrzeb mieszkańców, organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania poprzez sztukę, inicjowanie i tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, organizowanie imprez kulturalnych i rozrywkowych, kształtowanie wzorców aktywnego uczestnictwa w kulturze, integracja miejscowych środowisk w celu współtworzenia i uczestnictwa w działalności kulturowej, promowanie gminy i jej dziedzictwa kulturowego, współdziałanie z innymi instytucjami kultury, szkołami, organizacjami pozarządowymi, organami władzy publicznej, organizowanie i wspieranie różnych form aktywności wśród mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz osób starszych.

Gminny Ośrodek Kultury w Pawłosiowie jest gminną instytucją kultury, która swoją działalnością obejmuje wszystkie sołectwa gminy. W poszczególnych miejscowościach gminy znajdują się nowoczesne domy kultury, które zaspokajają potrzeby kulturalne mieszkańców. W placówkach tych znajdują się liczne pracownie, świetlice, sale taneczne, sale prób dla zespołów, zaplecza kuchenne, sprzęt nagłaśniający, co tworzy ofertę zagospodarowania wolnego czasu dla mieszkańców, a przede wszystkim dla dzieci i młodzieży. GOK spełnia także rolę łącznika pomiędzy działającymi w gminie zespołami, a organizatorami różnych imprez kulturalnych, konkursów i przeglądów amatorskich zespołów artystycznych, służy im pomocą i jest dla nich wsparciem.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2025 r. Gminny Ośrodek Kultury w Pawłosiowie zorganizował 15 imprez, w których uczestniczyło 5000 osób. Do najważniejszych imprez organizowanych na terenie gminy należą: Regionalny Przegląd Kolęd i Pastorałek pogranicza nadsańskiego oraz Regionalny Przegląd Kapel Ludowych, Dożynki Gminne, Gminne obchody Dnia Dziecka, Gminny

Konkurs Ozdób Wielkanocnych, Gminny Konkurs Ozdób Bożonarodzeniowych i Gminny Turniej Tenisa Stołowego.

Biblioteka Publiczna zajmuje się z kolei w szczególności gromadzeniem, opracowywaniem, przechowywaniem i ochroną materiałów bibliotecznych, udostępnianiem zbiorów na miejscu i wypożyczaniem na zewnątrz, prowadzeniem wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży. Obok podstawowej działalności prowadzi działania kulturalno-oświatowe i promocyjne. W 2025 r. Biblioteka wraz z filiami zorganizowała łącznie 24 lekcje biblioteczne, w których udział wzięło 396 uczestników, 54 zajęcia warsztatowe (1.140 uczestników), 6 spotkań z teatrem i teatrykiem (396 uczestników), 10 wakacyjnych spotkań z grą i zabawą (339 uczestników), a także spotkania z książką, wystawy, konkursy, spotkania autorskie, wernisaże. Biblioteka uczestniczy również w ogólnopolskich akcjach czytelniczych, jak: Narodowe Czytanie, Mała Książka – Wielki Człowiek.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2024 r. księgozbiór Biblioteki liczył 26.055 woluminów, liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz wyniosła 5.890, a liczba czytelników 452 osoby. Biblioteka zapewniała czytelnikom dostęp do 6 komputerów podłączonych do sieci Internet.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 15. Placówki kulturalne w gminie

nazwa placówki		adres placówki
Gminny Ośrodek Kultury w Pawłosiowie		Pawłosiów 88, 37-500 Jarosław
Gminna Biblioteka Publiczna w Pawłosiowie		Pawłosiów 87a, 37-500 Jarosław
w tym:	Filia Biblioteczna w Cieszacinie Wielkim	Cieszacin Wielki 201d, 37-500 Jarosław
	Filia Biblioteczna w Wierzbnej	Wierzbna 2, 37-500 Jarosław

Źródło: Urząd Gminy Pawłosiów.

Działalność kulturalną w gminie prowadzą również Koła Gospodyń Wiejskich; na jej terenie działa obecnie 8 Kół Gospodyń Wiejskich z: Cieszacina Małego, Cieszacina Wielkiego, Malenisk, Ożańska, Pawłosiowa, Szczytnej, Tywoni i Wierzbnej.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Składają się na nią m.in.: boiska sportowe do piłki nożnej i wielofunkcyjne, boisko Orlik. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Obiekty sportowe i rekreacyjne w gminie

nazwa obiektu	adres obiektu
Boisko sportowe do piłki nożnej	Pawłosiów, 37-500 Jarosław
Boisko sportowe wielofunkcyjne	Pawłosiów, 37-500 Jarosław
Modułowy system boisk sportowych „Orlik” oraz zespół boisk sportowych	Wierzbna, 37-500 Jarosław
Boisko sportowe wielofunkcyjne	Maleniska, 37-500 Jarosław
Boisko sportowe do piłki nożnej	Cieszacin Wielki, 37-500 Jarosław
Boisko sportowe do piłki nożnej	Kidałowice, 37-500 Jarosław
Boisko sportowe do piłki nożnej	Ożańsk, 37-500 Jarosław
Boisko sportowe do piłki nożnej	Szczytna, 37-500 Jarosław
Boisko sportowe wielofunkcyjne	Tywonina, 37-500 Jarosław
Boisko sportowe do piłki nożnej	Wierzbna, 37-500 Jarosław

Źródło: Urząd Gminy Pawłosiów.

Gmina Pawłosiów posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. Kulturowo należy do obszaru tzw. traktu krakowskiego stanowiącego konglomerat kultur obszarów przygranicznych zawierający elementy dziedzictwa polskiego, ruskiego, żydowskiego i ukraińskiego. W gminie zachowały się zespoły dworsko-parkowe bądź ich pozostałości.

Atrakcją turystyczną gminy są zespoły pałacowo-parkowe: w Pawłosiovie (obecnie Centrum Integracji Społecznej), Cieszacinie Wielkim i Ożańsku (obecnie hotel i restauracja). Ponadto w gminie znajdują się liczne pomniki przyrody oraz zabytki architektoniczne zabudowy wiejskiej. Charakterystycznym elementem krajobrazu ziemi pawłosiońskiej są przydrożne kapliczki, najstarsza z nich datowana na XVII w. zachowała się w Pawłosiovie.

Środowisko przyrodnicze gminy jest urozmaicone, głównymi jego elementami są użytki rolne, lasy i łąki. Przez teren gminy przebiegają ścieżki i szlaki turystyczne, m.in. nieoznakowany Szlak architektury dworskiej i pałacowej.

9. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz

seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Pawłosiów funkcjonuje blisko 40 podmiotów ekonomii społecznej. Poza Centrum Integracji Społecznej „Pawłowe Sioło” w Pawłosiowie, są to organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje współpracę na podstawie uchwalanego corocznie Programu współpracy Gminy Pawłosiów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Zawarte w programie zapisy umożliwiają organizacjom dogodne warunki do włączenia się w zachodzące w gminie zmiany, szczególnie w zakresie realizacji celów związanych z rozwojem społeczeństwa obywatelskiego. Głównym celem Programu jest rozwój kapitału społecznego i społeczeństwa obywatelskiego poprzez wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych, budowanie partnerstwa między samorządem a sektorem pozarządowym, które ma zwiększyć udział organizacji pozarządowych w integracji wspólnot lokalnych oraz kreowaniu i realizowaniu usług publicznych zmierzających do podniesienia jakości życia mieszkańców i regionu.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat działających w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 17. Podmioty ekonomii społecznej w gminie

nazwa i adres podmiotu	obszary działań	odbiorcy działań
Centrum Integracji Społecznej „Pawłowe Sióło” w Pawłosiu , Pawłosiów 428, 37-500 Jarosław	usługi socjalne, pomoc społeczna, rynek pracy, aktywizacja zawodowa	osoby w trudnej sytuacji życiowej, długotrwale bezrobotne, wykluczone, uzależnione, z niepełnosprawnościami
Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Z Tradycją w Nowoczesność” Pawłosiów 88, 37-500 Jarosław	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Kobiety na Rzecz Odnowy Tradycji i Obyczajów Wierzbna 2, 37-500 Jarosław	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie „Młodzi Aktywni” w Cieszacinie Wielkim Cieszacin Wielki 162, 37-500 Jarosław	sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe	wszyscy zainteresowani
Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Maleniska Maleniska 32, 37-500 Jarosław	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie „Integra” - Współpraca, Inspiracja, Przyszłość i Nowoczesność Tywonina 30, 37-500 Jarosław	rozwój lokalny; kultura, sztuka, tradycja; edukacja	społeczność lokalna; dzieci i młodzież
Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Szczytna „Młodzi kreatywni” Szczytna 12, 37-500 Jarosław	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Kreatywnych Mieszkańców Ożańska na Rzecz Jego Rozwoju i Promocji Ożańsk, 37-500 Jarosław	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Rozwoju Inicjatyw Lokalnych , Pawłosiów 424, 37-500 Jarosław	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Fundacja Rozwoju Obszarów Wiejskich w Pawłosiu Widna Góra, ul. Cyprysowa 6, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja; prawa człowieka, demokracja, prawo; rynek pracy, aktywizacja zawodowa; działalność międzynarodowa	społeczność lokalna; osoby bezrobotne; osoby starsze, kombatancki
Empathy Tywonina 49, 37-500 Jarosław	ekologia	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Zespół Pieśni i Tańca Pawłosiów Pawłosiów 313a, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Zespół Pieśni Biesiadnej Wierzbianie Wierzbna 13, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna

Fundacja Nowe Rozdanie Widna Góra, ul. Agrestowa 5, 37-500 Jarosław	prawo, prawa człowieka, demokracja	wszyscy zainteresowani
Stowarzyszenie In Progres Widna Góra, ul. Jarosławska 51, 37-500 Jarosław	rynek pracy, aktywizacja zawodowa; sprawy branżowe, pracownicze	wszyscy zainteresowani
Klub Sportowy „Czarni” Pawłosiów Pawłosiów 62a, 37-500 Jarosław	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Ludowy Klub Sportowy „Iskra” Cieszacin Wielki 123, 37-500 Jarosław	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Klub Sportowy Socios Iskra Cieszacin Wielki 219a, 37-500 Jarosław	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Klub Sportowy Błękitni Wierzbna Wierzbna 250, 37-500 Jarosław	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Klub Sportowy Victoria Kidałowice – Widna Góra Kidałowice 115, 37-500 Jarosław	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Uczniowski Klub Sportowy „Dewiza” Pawłosiów Pawłosiów 87, 37-500 Jarosław	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci i młodzież
Uczniowski Klub Sportowy „Kobra” w Cieszacinie Wielkim Cieszacin Wielki 201, 37-500 Jarosław	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci i młodzież
Młodzieżowy Klub Sportowy w Wierzbnej Wierzbna 2, 37-500 Jarosław	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci i młodzież
Stowarzyszenie Miłośników Koni „Arabian” Pawłosiów 429a, 37-500 Jarosław	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Sztuki Patriotycznej „Dzwon Zygmunt” Cieszacin Mały 93, 37-500 Jarosław	pomoc społeczna, edukacja i wychowanie	społeczność lokalna; dzieci i młodzież
Ochotnicza Straż Pożarna w Pawłosiowie Pawłosiów 347, 37-500 Jarosław	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Pawłosiowie Pawłosiów 94, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Cieszacinie Małym Cieszacin Mały, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Cieszacinie Wielkim Cieszacin Wielki, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Maleniskach Maleniska, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety

Koło Gospodyń Wiejskich w Ożańsku Ożańsk, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Szczytnej Szczytna, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Tywoni Tywonia, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Wierzbnej Wierzbna, 37-500 Jarosław	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Ochotnicza Straż Pożarna w Cieszacinie Wielkim Cieszacin Wielki 201, 37-500 Jarosław	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Kidałowicach Kidałowice 36, 37-500 Jarosław	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Ożańsku Ożańsk 10a, 37-500 Jarosław	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Tywoni, Tywonia 1, 37-500 Jarosław	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzbnej Wierzbna 264, 37-500 Jarosław	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów, spis.ngo.pl

W 2025 r. na terenie gminy działało także i uzyskało dofinansowanie (53.898 zł) Koło Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną w Jarosławiu, które realizowało na zlecenie gminy dowóz dzieci z niepełnosprawnościami do Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Jarosławiu oraz do innych placówek celem realizacji obowiązku szkolnego wynikającego z ustawy o systemie oświaty.

W 2025 r. Gmina Pawłosiów zlecała w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z zakresu: nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. Współpraca finansowa obejmowała zlecanie zadań publicznych poprzez powierzenie wykonania zadań wraz z udzieleniem dotacji na ich realizację.

Gmina Pawłosiów w 2025 r. udzieliła organizacjom pozarządowym wsparcia finansowego w kwocie 357.933,80 zł.

Na 2025 r. gmina wskazała jako priorytetowe we współpracy z organizacjami pozarządowymi działania z zakresu: nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej; turystyki i krajoznawstwa; przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Pawłosiów czuwa Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu (ul. Poniatowskiego 50, 37-500 Jarosław). Według jej danych, w 2025 r. na terenie gminy Pawłosiów stwierdzono 58 przestępstw. Najwięcej z nich dotyczyło oszustw (11 przestępstw), prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości (8), kradzieży i nieumyślnego spowodowania śmierci (po 5). Liczba ujawnionych domniemyanych sprawców wyniosła 50, a wśród nich nie było osób nieletnich.

W toku prowadzonych postępowań okazało się, że część spraw o podejrzenie popełnienia przestępstwa nie nosi znamion czynu zabronionego, nastąpiło cofnięcie wniosku o ściganie lub też umorzenie z powodu znikomej szkodliwości społecznej.

Dane szczegółowe na temat prowadzonych w gminie postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa w 2025 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Prowadzone postępowania w sprawie podejrzenia o popełnienie przestępstwa w gminie w 2025 r.

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
oszustwo	11
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	8

kradzież mienia	5
nieumyślne spowodowanie śmierci	5
nieumyślne spowodowanie wypadku	4
uszkodzenie mienia	3
bójka i pobicie	3
kradzież z włamaniem	2
przestępstwo narkotykowe	2
uporczywe nękanie (stalking)	2
doprowadzenie do samobójstwa	2
naruszenie tajemnicy korespondencji	2
kradzież tożsamości	1
naruszenie zakazu sądowego	1
fałszowanie tablic rejestracyjnych	1
prowadzenie pojazdu bez uprawnień	1
znęcanie się nad rodziną	1
narażenie pracownika na niebezpieczeństwo	1
zabór pojazdu w celu krótkotrwałego użycia	1
spowodowanie wypadku drogowego	1
przywłaszczenie cudzej rzeczy	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie obejmuje wsparciem osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W latach 2023-2025 z tego powodu z pomocy społecznej w gminie skorzystało 2 osoby.

Istotne dla mieszkańców gminy jest także bezpieczeństwo pożarowe. Na jej terenie ochronę przeciwpożarową zapewnia 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach Pawłosiów, Cieszacin Wielki, Ożańsk, Tywonia, Wierzbna i Kidałowice. OSP w Pawłosiowie funkcjonuje w strukturach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Jednostki OSP biorą udział w akcjach gaśniczych, udzielają pomocy przy wypadkach drogowych, usuwają zalegające drzewa i zabezpieczają zerwane linie energetyczne wskutek wichur i nawałnic, pomagają w usuwaniu skutków powodzi i podtopień. W latach 2023-2025 jednostki OSP wyjechały do odpowiednio 41 pożarów, 87 miejscowych zagrożeń, a także 5 fałszywych alarmów. W 2025 r. uprawnienia do bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczych posiadało 102 strażaków.

11. KWESTIA UCHODźCÓW

Z informacji Urzędu do Spraw Cudzoziemców wynika, że trzy lata po rosyjskiej agresji na Ukrainę z ochrony czasowej w Polsce korzysta obecnie prawie 1 mln obywateli Ukrainy, głównie kobiet i dzieci.

W pierwszych tygodniach wojny w Ukrainie jednostki samorządowe stanęły przed obowiązkiem i potrzebą zapewnienia schronienia uchodźcom. Wśród krótkookresowych wyzwań znalazły się podstawowe, jak zapewnienie lokum i żywności, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i rynku pracy. Z upływem czasu pojawiały się kolejne, m.in. konieczność świadczenia pomocy psychologicznej osobom w traumie. Przewidywane są również następne wyzwania, a wśród najważniejszych wymienia się potrzebę integracji oraz zapobieganie konfliktom, w tym agresji na tle narodowościowym.

Dotknięci konfliktem wojennym obywatele Ukrainy znaleźli schronienie na terenie gminy Pawłosiów. Jej samorząd zapewnił uchodźcom schronienie i wyżywienie, pomoc medyczną oraz objął wsparciem finansowym, rzeczowym i poradnictwem.

W latach 2022-2024 jednorazowe świadczenie 300 zł wypłacono odpowiednio 76, 170 i 207 osobom na kwotę po 62.100 zł w 2022 i 2024 r. oraz 241.800 zł w 2023 r. Świadczenia rodzinne wypłacono dla 4 dzieci w 3 rodzinach na kwotę 2.063 zł w 2022 r. oraz dla 5 dzieci w 3 rodzinach w latach 2023-2024 na kwoty 9.074 zł w 2023 r. i 9.704 zł w 2024 r. Gmina zapewniła także gorący posiłek dla dzieci uczęszczających do szkoły; skorzystało z niego 10 dzieci w 2022 r. oraz 3 dzieci w latach 2023-2024. Koszt posiłku dla dzieci wyniósł 2.663 zł w 2022 r., 2.087 zł w 2023 r. i 2.320 zł w 2024 r.

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wynika, że w porównaniu do spisu z 2011 r. dwukrotnie wzrosła liczba osób z obywatelstwem innego kraju mieszkających na terenie Polski, w tym czterokrotnie liczba obywateli Ukrainy. Wobec powyższego, obecnie, po wybuchu wojny za wschodnią granicą kraju, tym bardziej należy brać pod uwagę możliwość dalszego wzrostu liczby osób narodowości ukraińskiej zamierzających na dłużej lub na stałe pozostać w Polsce. Z ankiet przeprowadzanych wśród uchodźców w połowie 2022 r. wynika, że 1/3 badanych deklarowała chęć pozostania w Polsce także po zakończeniu wojny. W późniejszych badaniach udział ten nieco się zmniejszył, niemniej nie można przewidzieć, jak będzie on kształtował się w przyszłości.

Z informacji Urzędu do Spraw Cudzoziemców wynika, że ważne zezwolenia na pobyt w naszym kraju posiada łącznie 1,55 mln cudzoziemców. W 2024 r. wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce złożyło 17 tys. cudzoziemców; najliczniejsze grupy wnioskodawców stanowili obywatele Ukrainy oraz Białorusi. W 2024 r. ww. Urząd wydał decyzje wobec 12 tys. osób. Liczba złożonych w Polsce wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej była o 79% większa niż w 2023 r. W 2024 r. najwięcej wniosków uchodźczych pochodziło od obywateli: Ukrainy – 7 tys. osób, Białorusi – 3,9 tys. osób, Rosji – 1 tys. osób, Somalii – 600 osób, Erytrei – 600 osób. Wnioski obejmujące dzieci i młodzież poniżej 18. roku życia stanowiły 16 proc. wszystkich spraw.

Główny Urząd Statystyczny przewiduje 3 możliwe warianty rozwoju scenariusza imigracyjnego: wysoki – przewiduje stały i dość szybki wzrost liczby imigrantów napływających do Polski, m.in. w związku z dobrymi warunkami zatrudnienia (w 2028 r. przybędzie 254 tys., w 2030 r. 82 tys. osób); średni – przewiduje, że imigracja będzie się zwiększać, ale wolniej (w 2028 r. przybędzie 162 tys. osób, a w 2030 r. 53 tys. osób), z kolei wariant niski, wynikający głównie z pogorszenia sytuacji ekonomicznej Polski i utrudniania napływu cudzoziemców, zakłada w 2028 r. napływ 69 tys. osób, a w 2030 r. 24 tys. osób.

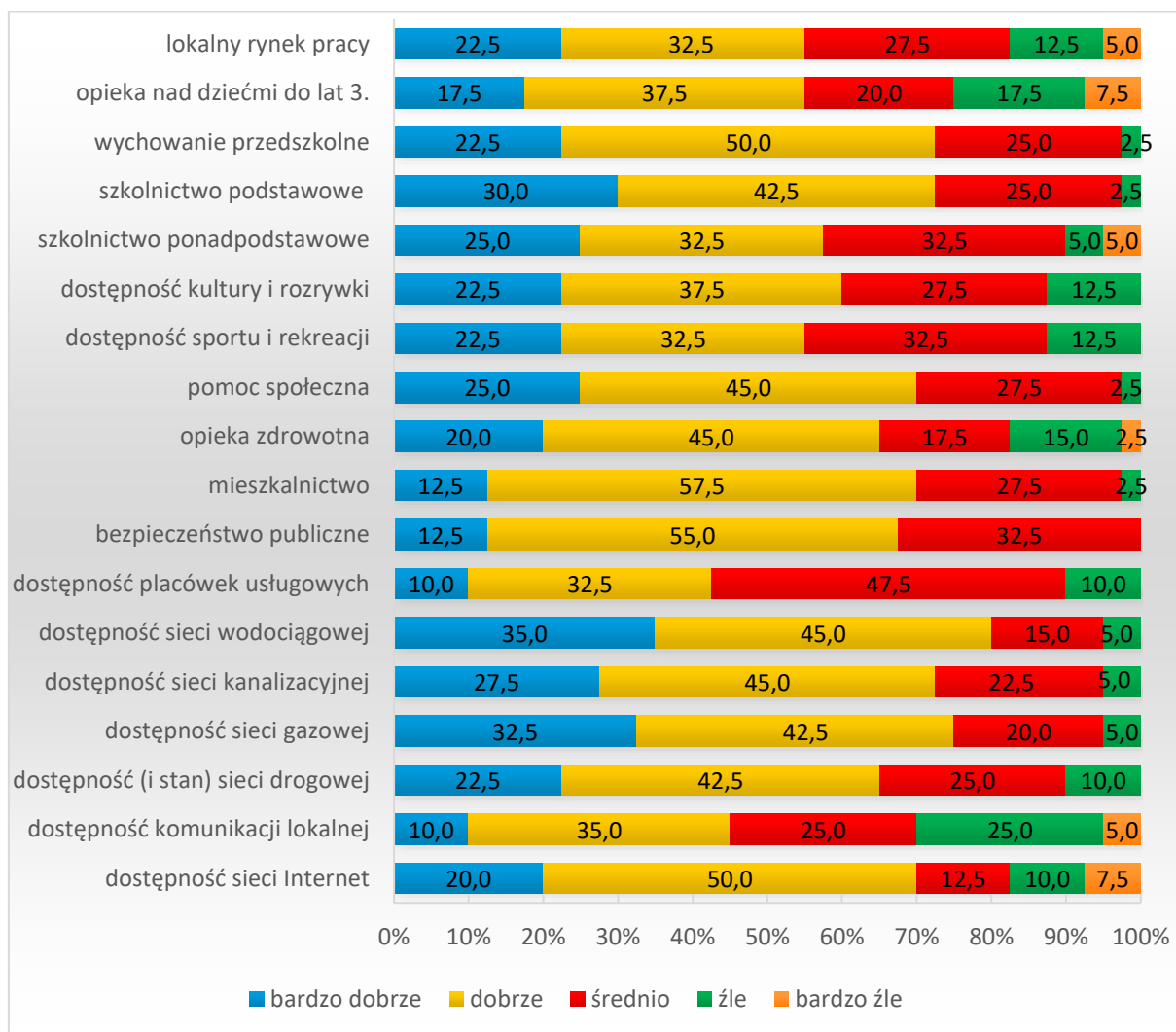
11. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Pawłosiów posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety, którą skierowano do mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – przedstawicieli organów gminy, pracowników Urzędu Gminy, przedstawicieli jednostek pomocniczych i organizacyjnych gminy, m.in. sołectw, placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, a także przedstawicieli podmiotów leczniczych, policji, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła. Do badania przedłożono w sumie 40 anonimowo wypełnionych ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

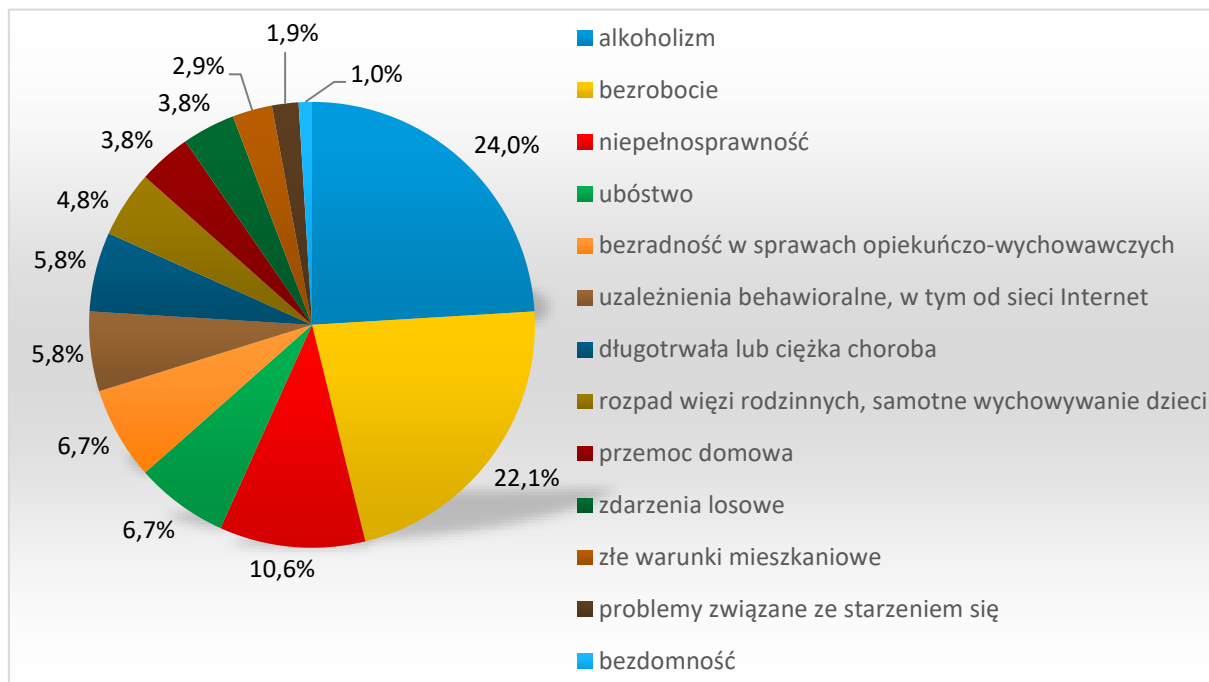
Wykres 27. Warunki życia w gminie



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostęp do sieci wodociągowej (łącznie 80% ocen dobrych i bardzo dobrych), gazowej (w sumie 75% ocen dobrych i bardzo dobrych) i kanalizacyjnej, szkolnictwa podstawowego i wychowania przedszkolnego (łącznie po 72,5% ocen dobrych i bardzo dobrych), pomoc społeczną, sytuację mieszkaniową i dostępność sieci Internet (w sumie po 70% ocen dobrych i bardzo dobrych).

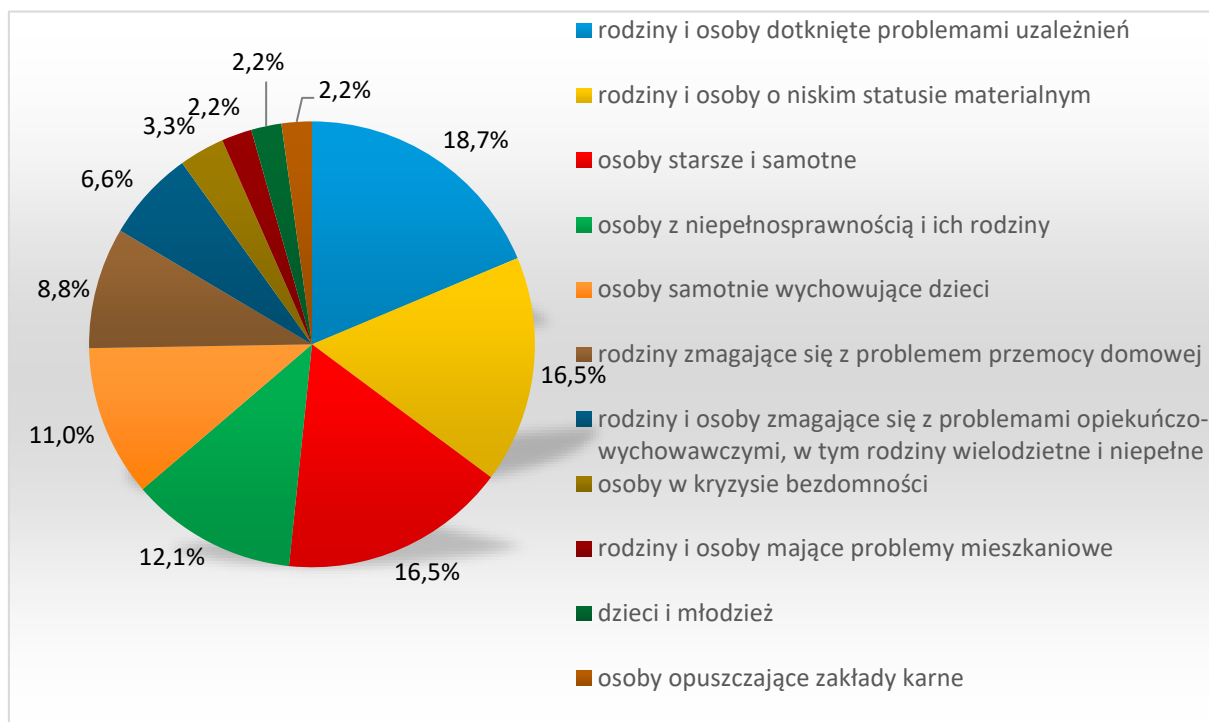
Najgorzej badani ocenili z kolei dostęp do komunikacji publicznej (łącznie 30% ocen złych i bardzo złych) i dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3. (w sumie 25% ocen złych i bardzo złych),

Wykres 28. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (24%) i bezrobocie (22,1%), a także niepełnosprawność (10,6%), ubóstwo i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (po 6,7%).

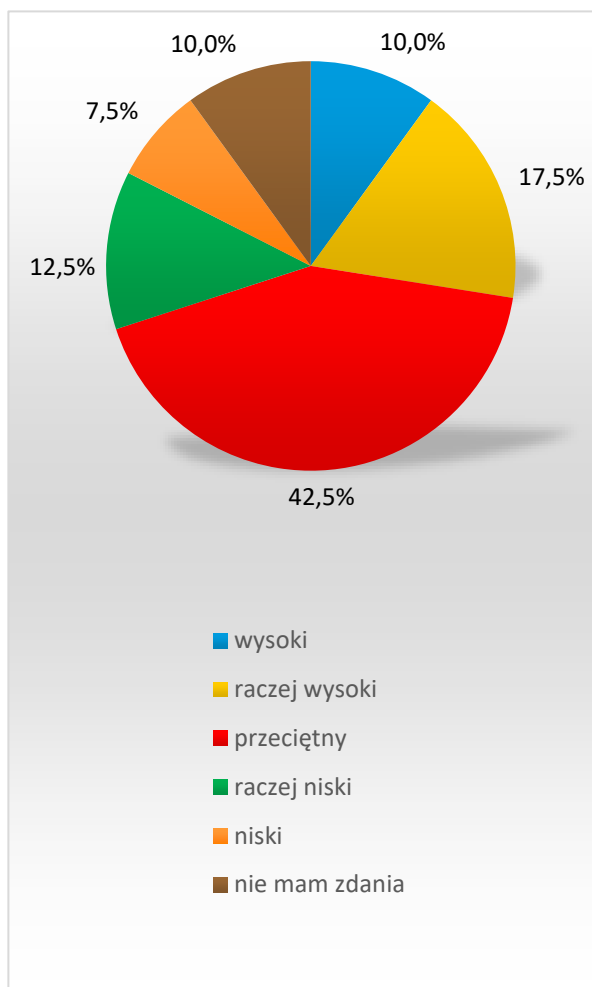
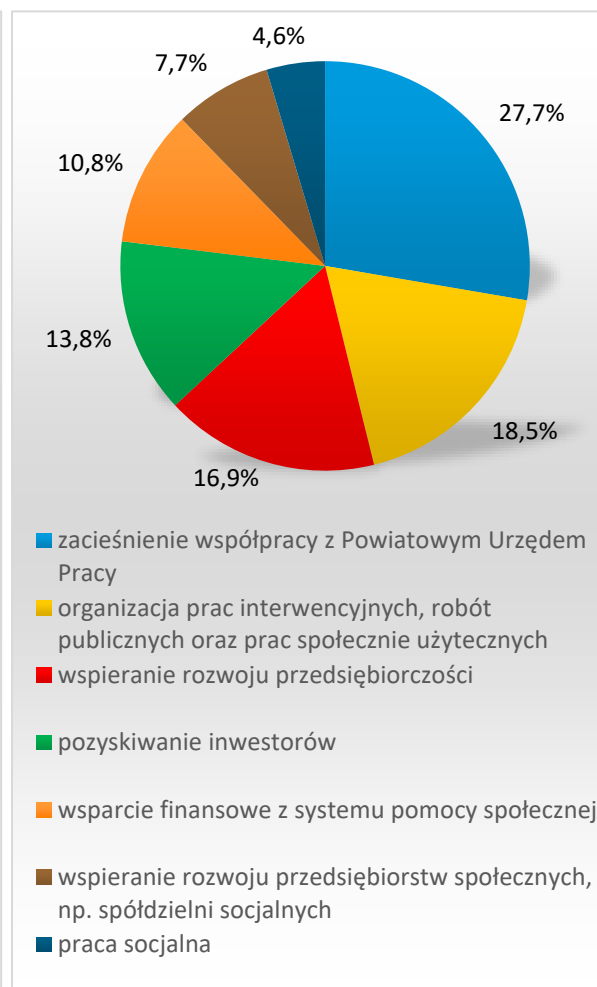
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (18,7%), rodziny i osoby o niskim statusie materialnym, osoby starsze i samotne (po 16,5%), osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny (12,1%) oraz osoby samotnie wychowujące dzieci (11%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 30. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?**Wykres 31. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?**

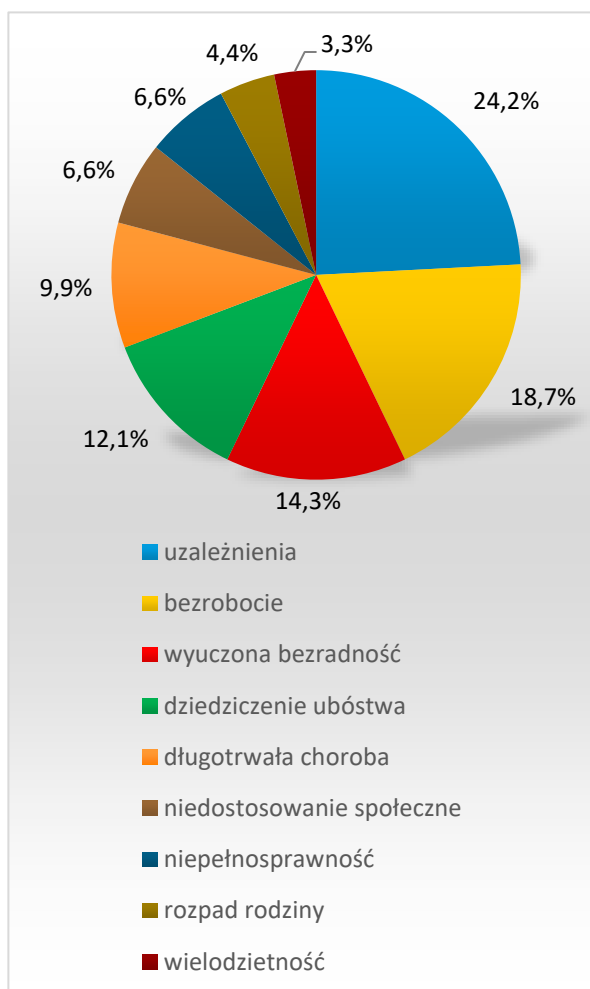
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej ankietowanych (42,5%) stwierdziło, że poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem łącznie 27,5% respondentów jest on raczej wysoki lub wysoki, a w opinii w sumie 20% badanych raczej niski lub niski.

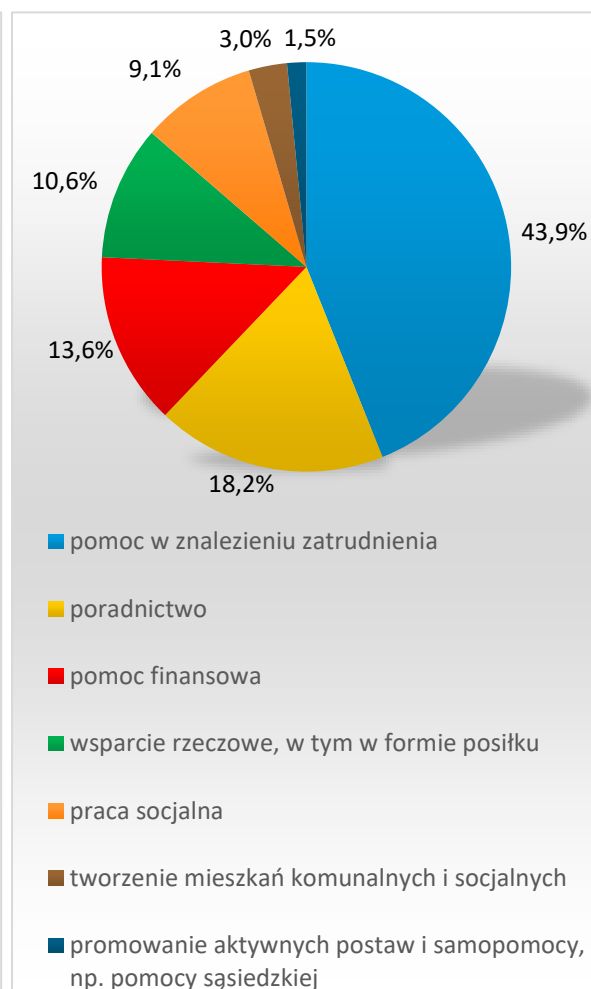
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 27,7%) organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (18,5%), wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (16,9%) oraz pozyskiwanie inwestorów (13,8%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 32. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?



Wykres 33. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?



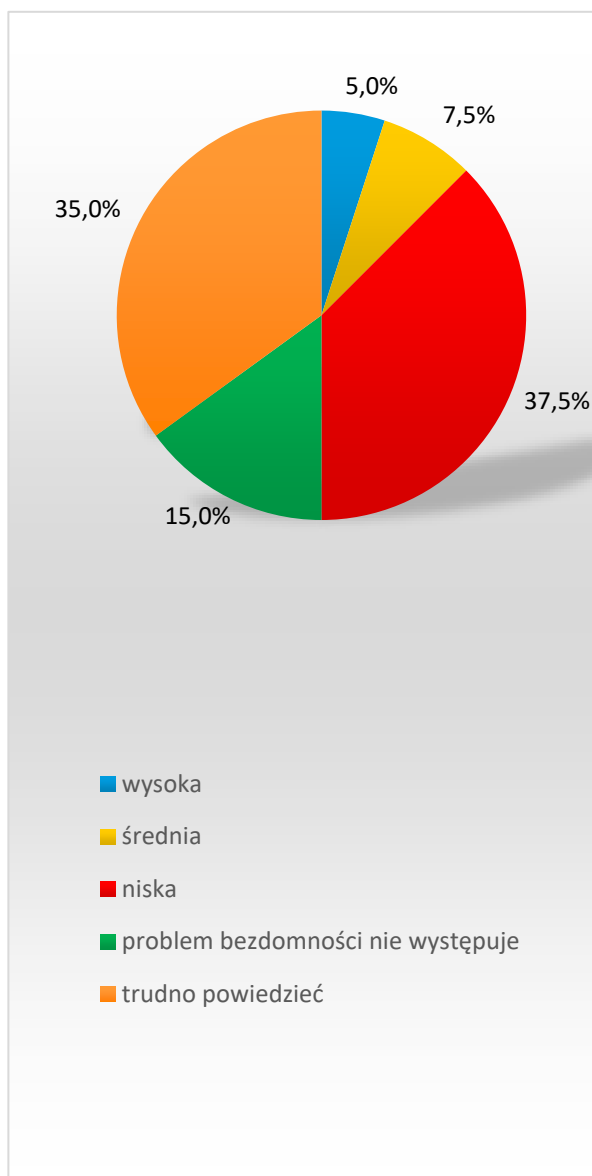
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (24,2%), bezrobocie (18,7%), wyuczoną bezradność (14,3%) i dziedziczenie ubóstwa (12,1%).

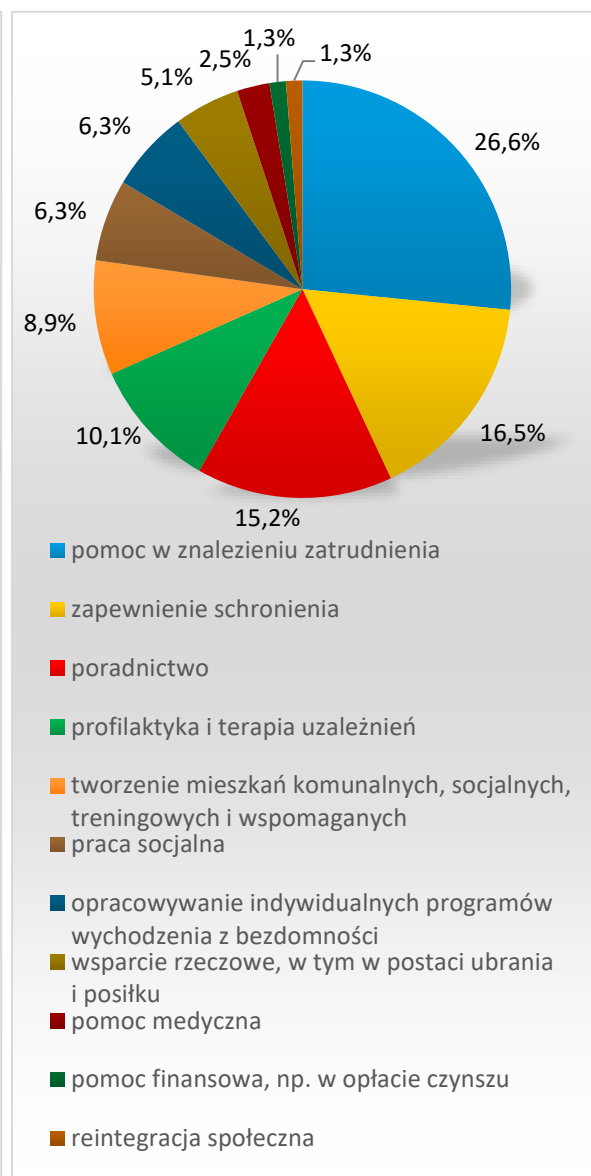
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (43,9%). Za ważne badani uznali także świadczenie poradnictwa (18,2%), udzielanie pomocy finansowej (13,6%) oraz wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (10,6%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 34. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?



Wykres 35. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?



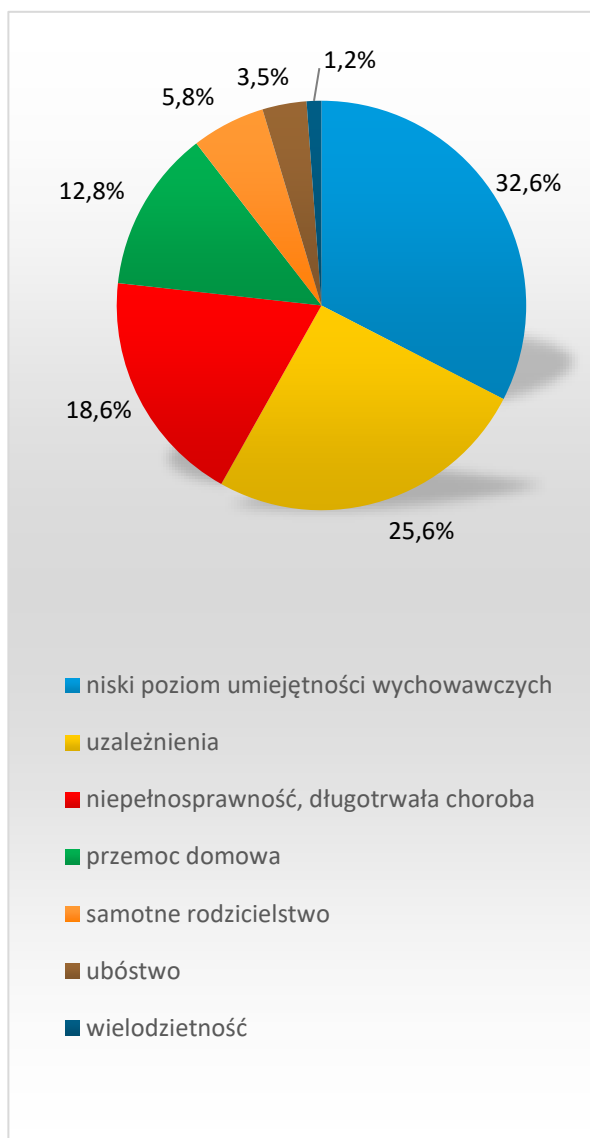
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (37,5%) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 35% ankietowanych nie miało na ten temat zdania, a 15% uznało, że problem bezdomności w gminie nie występuje.

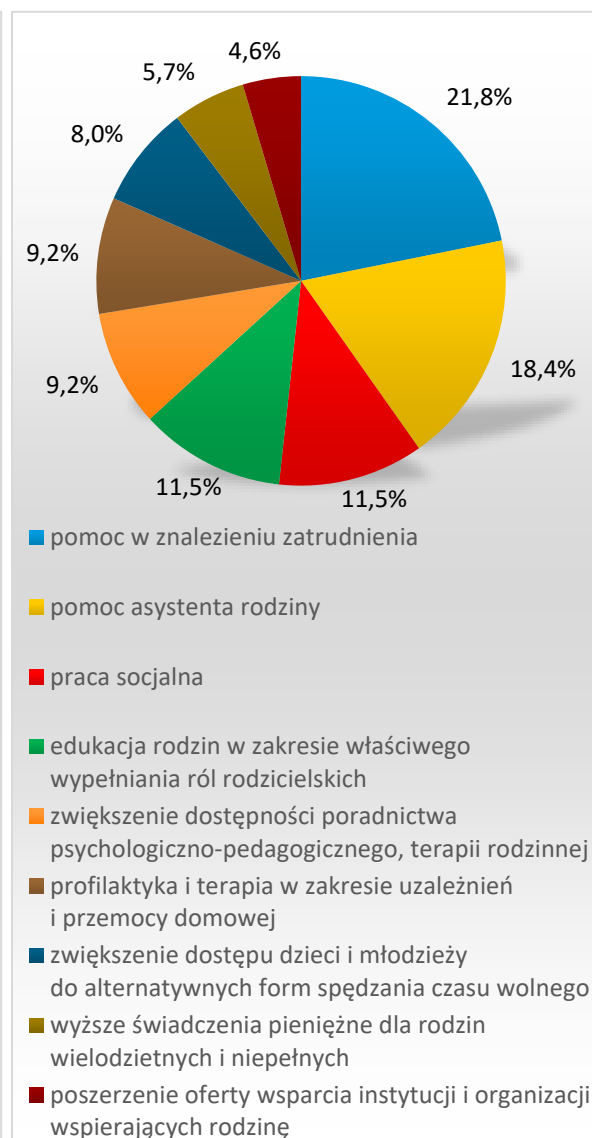
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (26,6%), zapewnienie schronienia (16,5%), świadczenie poradnictwa (15,2%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (10,1%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie



Wykres 37. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?



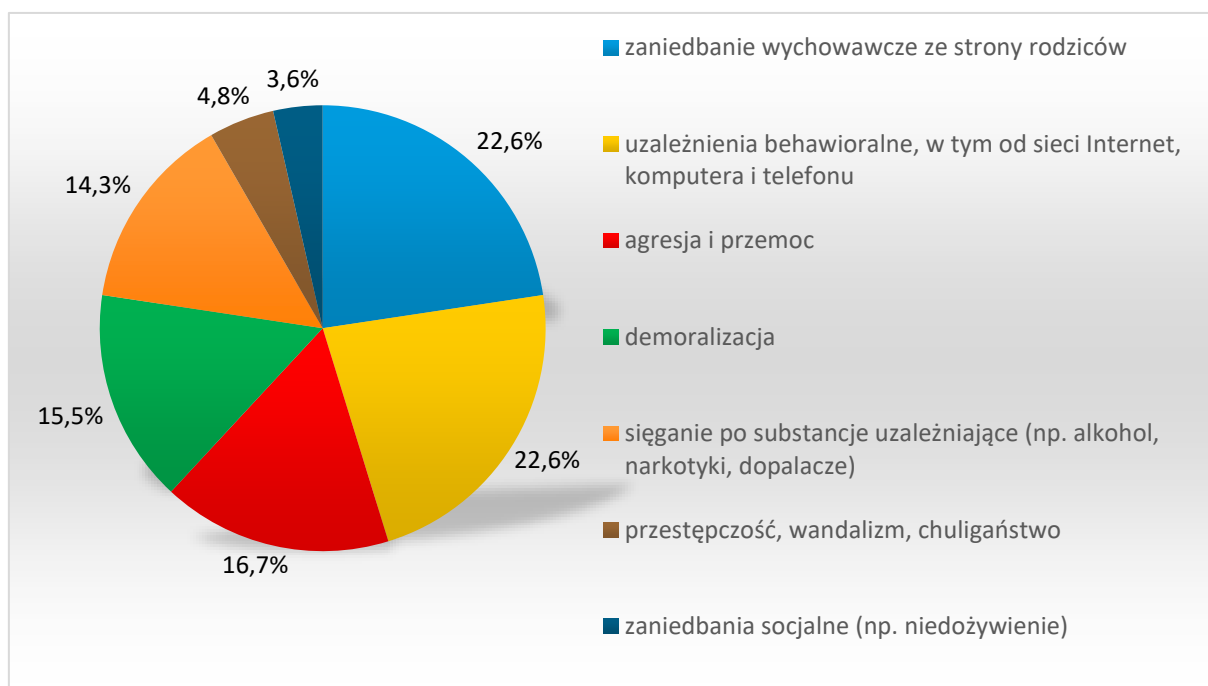
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są niski poziom umiejętności wychowawczych (32,6%), uzależnienia (25,6%), niepełnosprawność i długotrwała choroba (18,6%) oraz przemoc domowa (12,8%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali: udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (21,8%) oraz wsparcia ze strony asystenta rodziny (18,4%), prowadzenie pracy socjalnej i edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (po 11,5%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 38. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

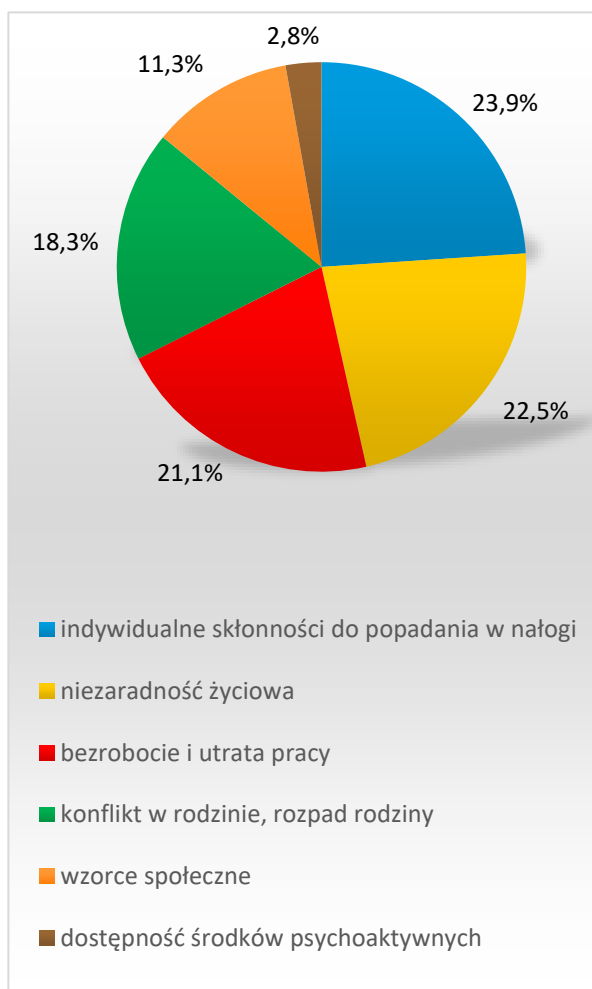


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

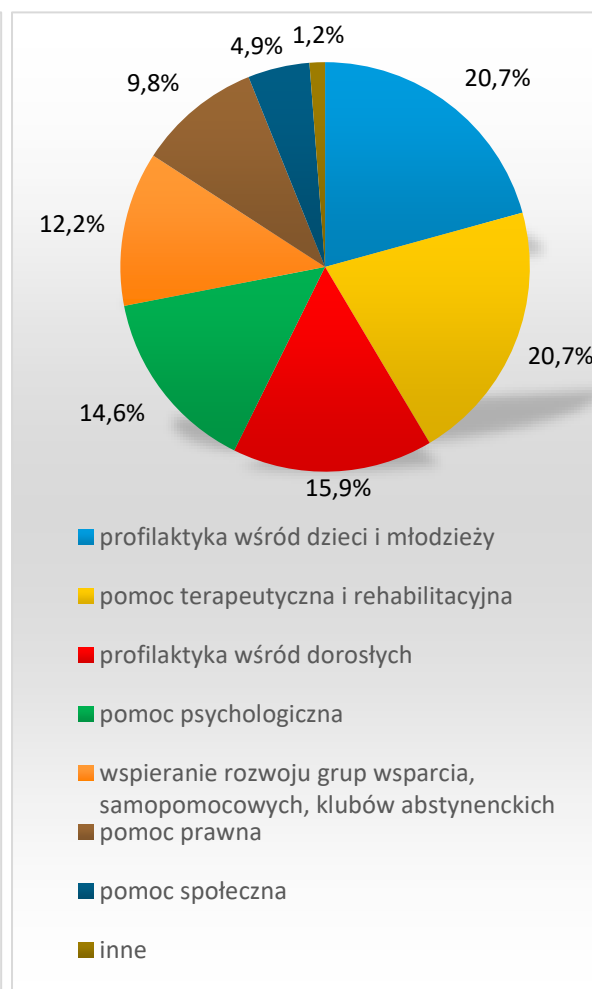
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców, uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (po 22,6%), agresja i przemoc (16,7%), demoralizacja (15,5%) oraz sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (14,3%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 39. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy



Wykres 40. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

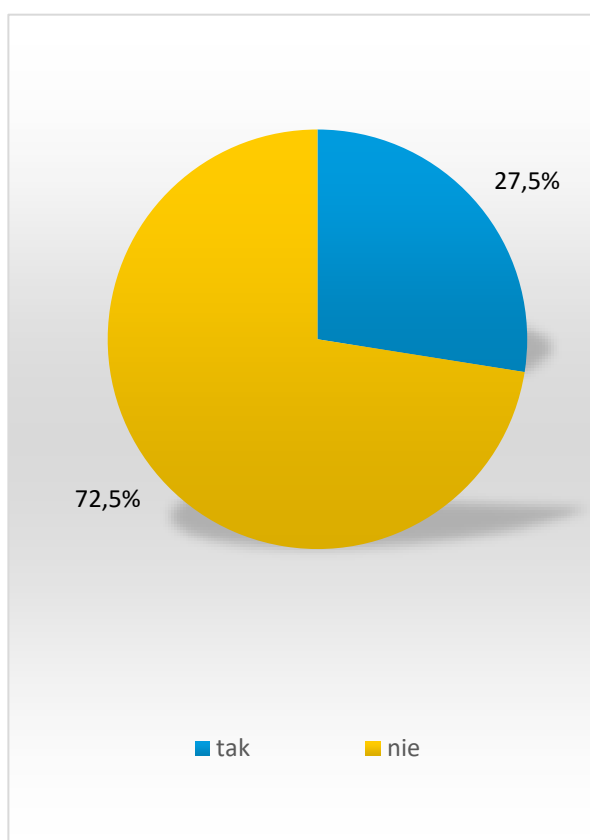
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli indywidualne skłonności do popadania w nałogi (23,9%), niezaradność życiową (22,5%), bezrobocie i utratę pracy (21,1%) oraz konflikt w rodzinie i jej rozpad (18,3%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży, zwiększeniu dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (po 20,7%), prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych (15,9%), zapewnieniu

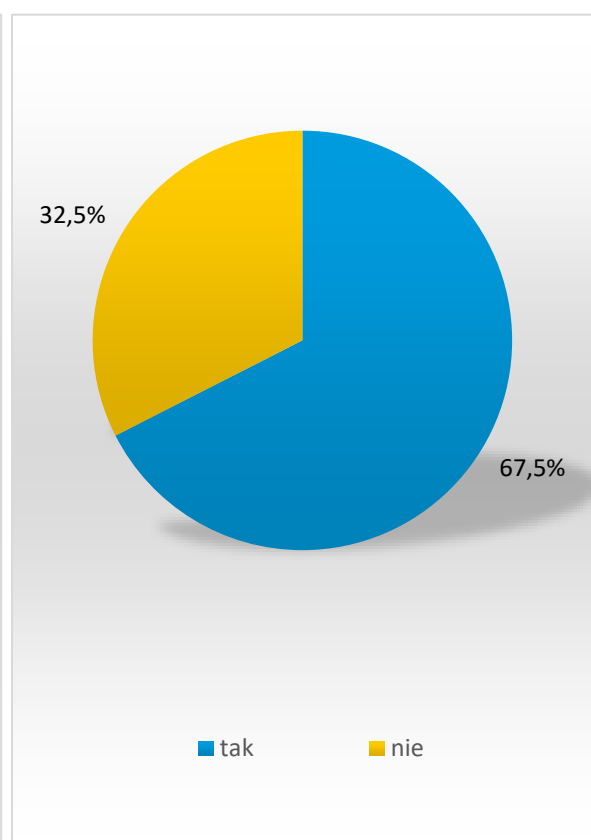
dostępu do pomocy psychologicznej (14,6%) oraz wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (AA, Al-Anon), klubów abstynenckich (12,2%).

Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy domowej, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 41. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?

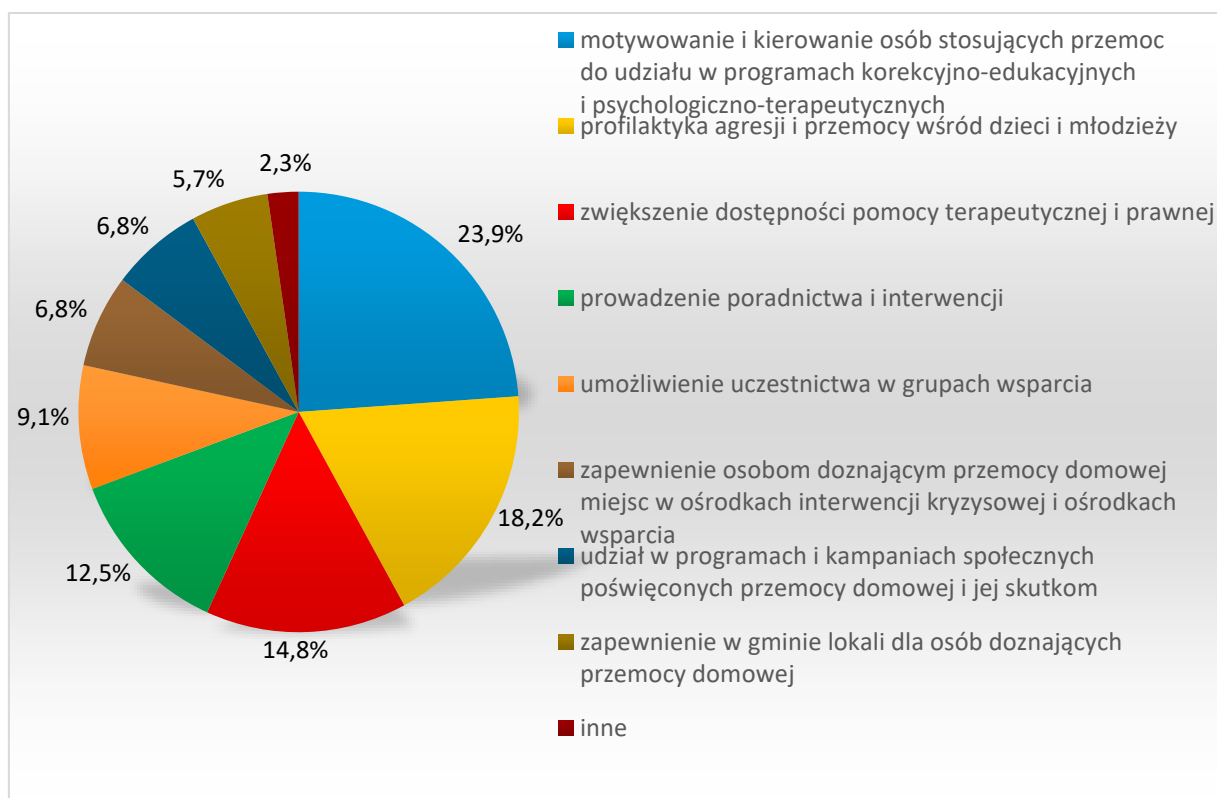


Wykres 42. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

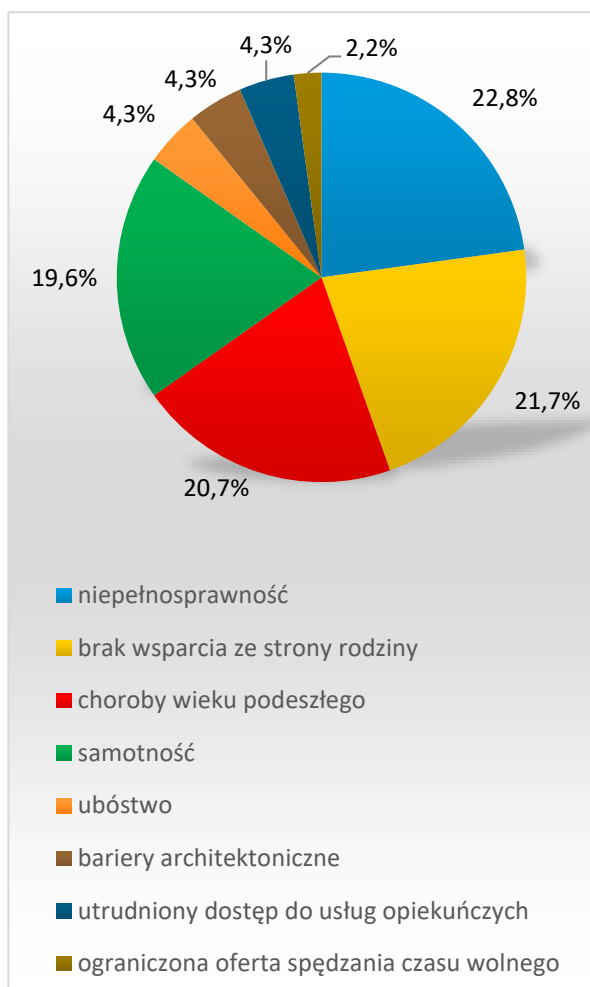
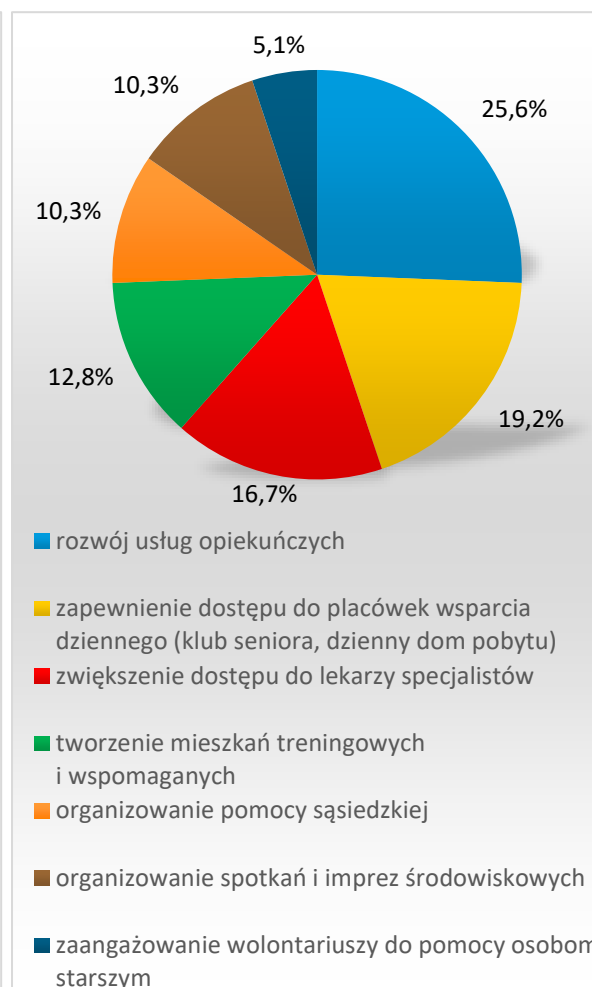
Zdecydowana większość badanych (72,5%) odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy, choć uwagę zwraca dość liczne grono respondentów (27,5%), którzy doznali przemocy. Jednocześnie 67,5% ankietowanych odpowiedziało, że słyszało o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

Wykres 43. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy domowej, należy przede wszystkim motywować i kierować osoby stosujące przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych (23,9%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (18,2%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (14,8%) oraz prowadzić poradnictwo i interwencje (12,5%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 44. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy**Wykres 45. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?**

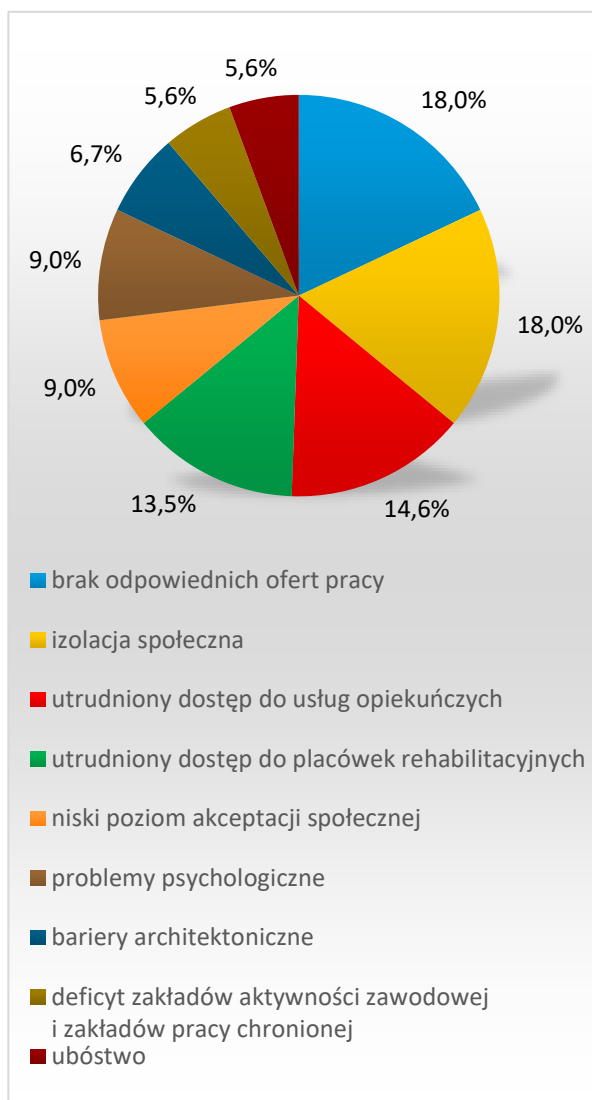
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są niepełnosprawność (22,8%), brak wsparcia ze strony rodziny (21,7%), choroby wieku podeszłego (20,7%) oraz samotność (19,6%).

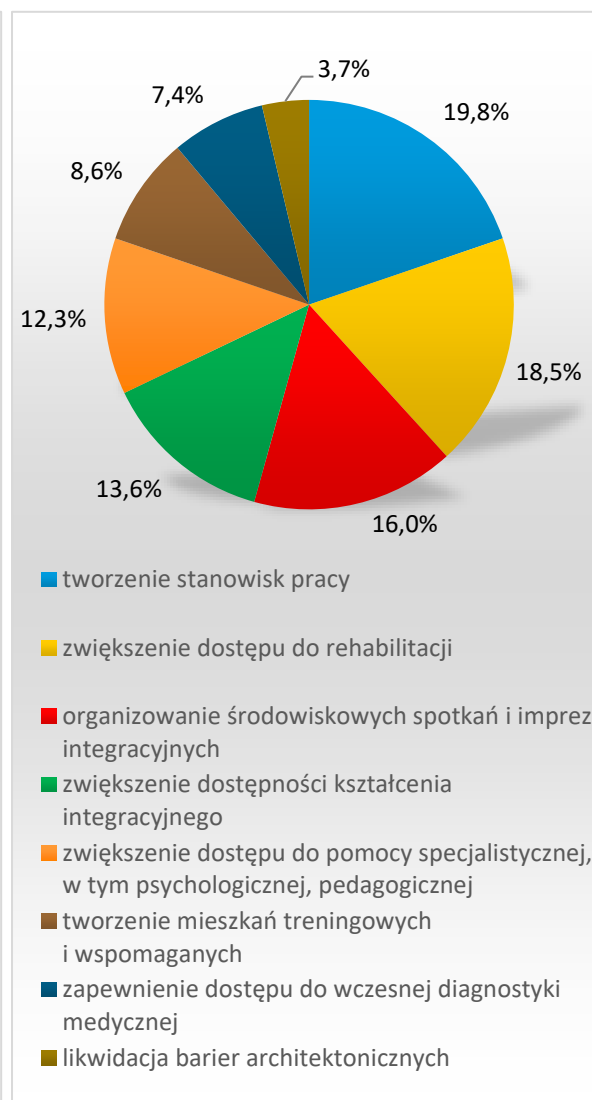
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: rozwijanie usług opiekuńczych (25,6%), zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 19,2%), zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (16,7%) oraz tworzenie mieszkań wspomaganych i treningowych (12,8%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 46. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy



Wykres 47. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?



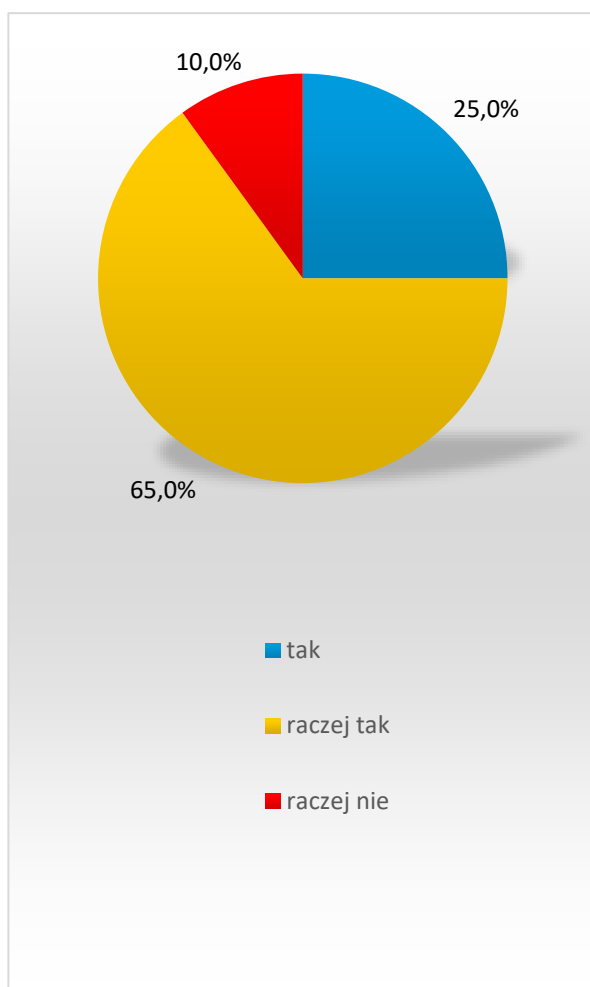
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: brak odpowiednich ofert pracy, izolacja społeczna (po 18%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (14,6%) i placówek rehabilitacyjnych (13,5%).

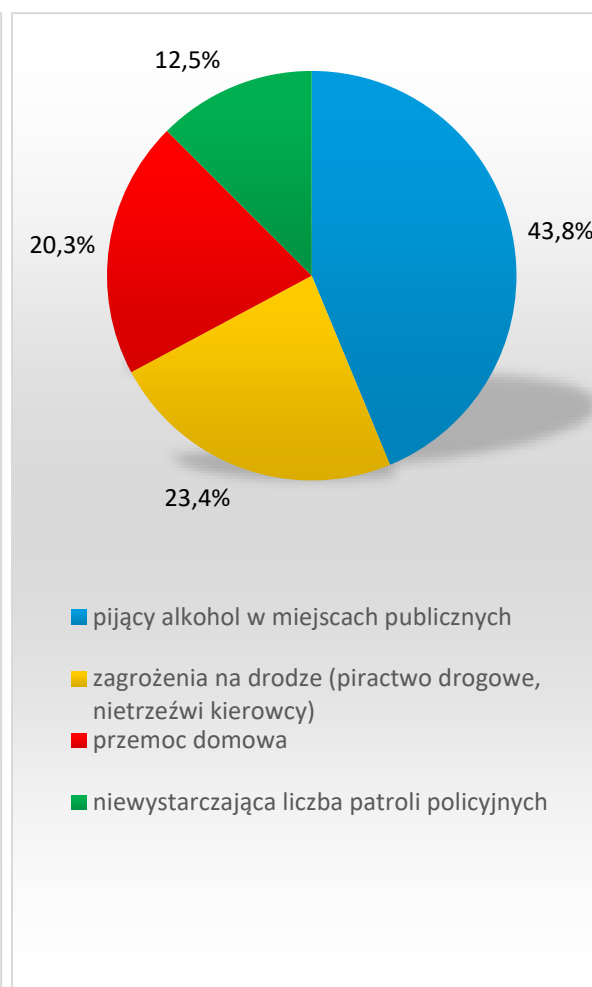
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu stanowisk pracy (19,8%), zwiększeniu dostępności rehabilitacji (18,5%), organizowaniu środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych (16%), zwiększeniu dostępu do kształcenia integracyjnego (13,6%) oraz poszerzeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (12,3%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 48. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?



Wykres 49. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

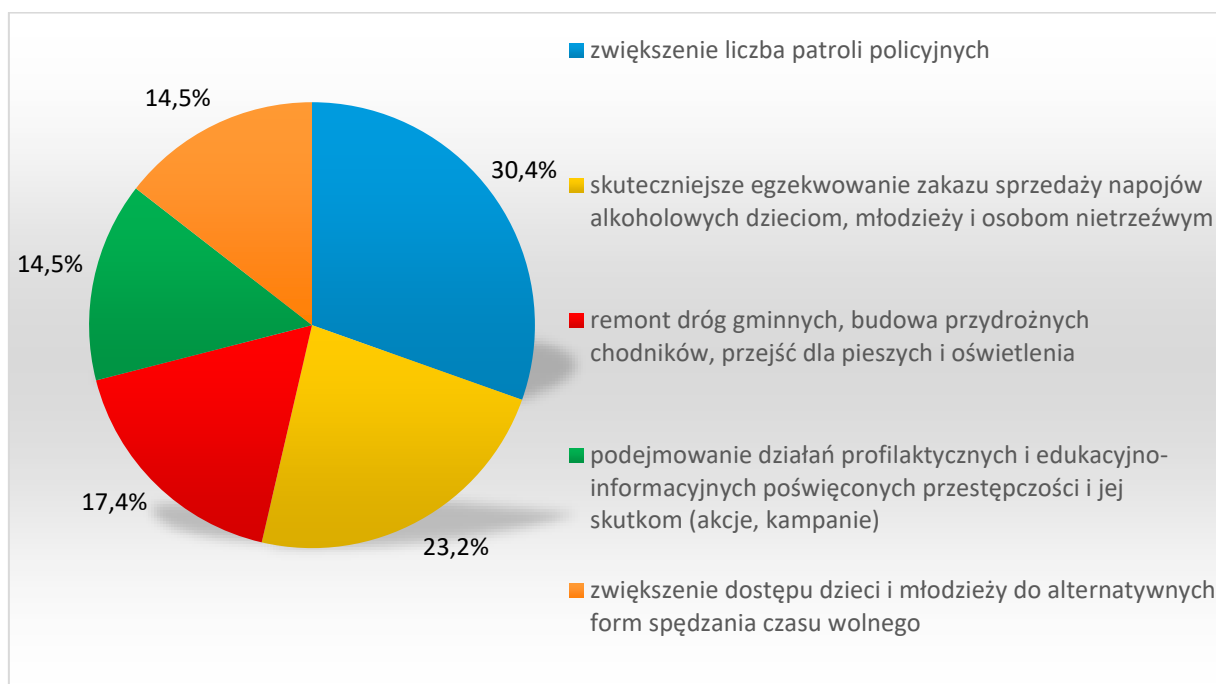


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 90%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było 10% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (43,8%), zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 23,4%) i przemoc domową (20,3%).

Wykres 50. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: zwiększenie liczby patroli policyjnych (30,4%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (23,2%) oraz remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (17,4%).

12. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 19. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ położenie gminy blisko miasta – Jarosławia ▪ dobra komunikacja transportu publicznego ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ funkcjonowanie w gminie Centrum Integracji Społecznej „Pawłowe Sioło” ▪ informowanie osób w kryzysie bezdomności o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, świadczenie na ich rzecz standaryzowanych usług ▪ bliska lokalizacja schroniska dla bezdomnych kobiet i mężczyzn ▪ wykwalifikowana i zaangażowana kadra GOPS-u udzielająca wsparcia rodzinom ▪ wsparcie ze strony asystenta rodziny ▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ ciekawa oferta kół zainteresowań ▪ dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych (boisko sportowe, place zabaw) ▪ działalność Gminnego Ośrodka Kultury oraz Gminnej Biblioteki Publicznej, jej filii i klubów sportowych ▪ stwarzanie mieszkańcom gminy możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zbyt mała liczba zakładów pracy w gminie ▪ zbyt niska skala działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ niska skuteczność działań na rzecz osób pozostających bez pracy ▪ niedostosowana do oczekiwań osób bezrobotnych oferta działań aktywizujących (np. roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, staże) ▪ mała liczba samozatrudnionych ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ nieodpowiednie warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ niewystarczające wsparcie dla osób samotnie wychowujących dzieci ▪ niewystarczający dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3 ▪ niepozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej sytuacja finansowa gminy ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ niedostatecznie rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
- podejmowanie działań przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespół Interdyscyplinarny
- podejmowanie wśród dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjno-szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej, m.in. upowszechnianie ulotek, realizowanie programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, częste wizyty dzielnicowych w środowisku
- informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy
- organizowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- działalność punktu rehabilitacyjnego przy przychodni zdrowia
- upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy wśród osób z niepełnosprawnością
- dobrze wykształcona, stale podnosząca kwalifikacje i zaangażowana kadra GOPS-u
- odpowiednia liczba pracowników socjalnych
- posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie
- informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia
- odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej, w tym działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży oraz osób bezdomnych
- niski poziom koordynacji działań podmiotów wspierających rodziny, dzieci i młodzieży
- niedostateczny dostęp do opieki medycznej, w tym specjalistycznej
- deficyt wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży
- brak punktu konsultacyjnego dla osób z problemami uzależnień i przemocy
- niewystarczający dostęp rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej
- brak w gminie grup wsparcia dla osób z problemami uzależnień i przemocy domowej
- brak osób chętnych do świadczenia usług opiekuńczych oraz deficyt osób posiadających uprawnienia do świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych
- brak grup wsparcia i placówek wsparcia działających na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością
- ograniczona skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych
- ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej, w tym opieki geriatrycznej
- niewystarczające środki finansowe w budżecie gminy na pokrywanie kosztów pobytu jej mieszkańców w domach pomocy społecznej
- brak dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie
- istnienie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością codzienne życie
- deficyt wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i z niepełnosprawnością w codziennym życiu
- niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej
- zbyt niska skala działań służących pozyskaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu

	<p>pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ niska aktywność społeczna mieszkańców ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działającymi w gminie w obszarze polityki społecznej; ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ brak wolontariatu i zainteresowania nim wśród mieszkańców gminy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze wykształcona młodzież ▪ dalsza aktywizacja osób bezrobotnych ▪ pomoc osobom potrzebującym ze strony parafii ▪ aktywna promocja gminy i jej walorów ▪ rozwój turystyki i rekreacji, w tym agroturystyki ▪ rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw ▪ rozwój przedsiębiorczości społecznej ▪ promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy ▪ wyższy stopień absorpcji środków zewnętrznych, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rozpoczęcie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ dobre wzorce w rodzinach wielopokoleniowych ▪ dalsze wsparcie ze strony asystenta rodziny ▪ zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego ▪ organizowanie przedsięwzięć integrujących rodzinę (np. festynów rodzinnych) ▪ aktywizowanie młodzieży ▪ rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, oferty 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zjawisko dziedziczenia bezrobocia ▪ niewielki potencjał inwestorów w regionie ▪ niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy ▪ zjawisko nielegalnego zatrudnienia ▪ spadek opłacalności produkcji rolnej ▪ ograniczona możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do większych ośrodków ▪ niechęć osób w kryzysie bezdomności do zmiany swojej sytuacji ▪ niski poziom społecznej akceptacji osób w kryzysie bezdomności ▪ niż demograficzny ▪ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych ▪ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców; niskie kompetencje rodzicielskie ▪ niechęć rodzin do współpracy z asystentem rodziny i pracownikami socjalnymi ▪ kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym; osłabienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin, rozpad więzi społecznych ▪ rosnące zagrożenie uzależnieniami i przemocą, w tym wśród dzieci i młodzieży

<p>kulturalnej oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ udział w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży; możliwość pozyskania na nie środków zewnętrznych ▪ zwiększenie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej ▪ dalsze podnoszenie świadomości społecznej, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy domowej ▪ funkcjonowanie placówek leczenia uzależnień w Jarosławiu i Żurawicy ▪ zintensyfikowanie działań profilaktycznych i informacyjno-edukacyjnych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej ▪ promowanie zdrowego trybu życia ▪ utworzenie punktu konsultacyjnego i grup wsparcia dla osób z problemami uzależnień i przemocy domowej ▪ rozwój opieki długoterminowej i pielęgniarstwa opieki środowiskowej ▪ dobra dostępność domów pomocy społecznej oraz zakładów opiekuńczo-leczniczych w Jarosławiu ▪ rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych ▪ możliwość pozyskania ze źródeł zewnętrznych środków finansowych na wspieranie osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ organizowanie przedsięwzięć środowiskowych na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością ▪ dostępność szkoleń dla kadry GOPS-u; stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych ▪ dalsze wsparcie rodzin ze strony asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ coraz większa dostępność alkoholu i innych środków psychoaktywnych ▪ wzrost liczby osób uzależnionych ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ stereotypy dotyczące alkoholizmu i przemocy ▪ demoralizacja młodzieży ▪ przyzwolenie społeczne na nadużywanie alkoholu i jego spożywanie przez młodzież ▪ pojawiające się nowe uzależnienia od substancji psychoaktywnych i rosnące zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi ▪ powielanie złych zachowań pokoleniowych ▪ zwiększająca się liczba osób wymagających z powodu przemocy domowej podjęcia działań interdyscyplinarnych oraz korekcyjno-edukacyjnych ▪ rosnąca liczba osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ niezadowalający poziom życia osób starszych i z niepełnosprawnością; m.in. niskie świadczenia emerytalno-rentowe ▪ niechęć rodzin do opieki nad starszymi jej członkami ▪ marginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ przeciążenie pracowników GOPS-u zbyt dużą liczbą zadań ▪ rutyna i syndrom wypalenia zawodowego wśród pracowników pomocy społecznej ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej ▪ nakładanie na samorządy dodatkowych zadań bez zapewnienia źródeł ich finansowania ▪ nieszczelność systemu pomocy społecznej ▪ niewystarczająca świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy ▪ wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej
--	--

- | | |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ zatrudnienie dodatkowych specjalistów, np. terapeuty, psychologa, prawnika ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (m.in. rozwój infrastruktury socjalnej), w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ rozwój współpracy z podmiotami ekonomii społecznej, m.in. z sektorem pozarządowym działającym na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ zwiększenie aktywności społecznej; wzrost udziału mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych ▪ utworzenie wolontariatu w gminie | <ul style="list-style-type: none"> ▪ roszczeniowa i bierna postawa odbiorców pomocy społecznej |
|---|---|

13. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Pawłosiów pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- wzrost udziału osób starszych w populacji gminy, co wymaga m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnością, w tym utworzenia klubu seniora, rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania barier, w tym architektonicznych, oraz udzielania wsparcia osobom z niepełnosprawnością w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- zwiększenie szans i dostępności pomocy dla osób pozostających bez pracy i ubogich, m.in. poprzez zachęcanie do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), zintensyfikowanie działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących w gminie nowe miejsca pracy, poprawę warunków do inwestowania i propagowanie przedsiębiorczości, wspieranie rozwoju firm już istniejących oraz rolnictwa i zmian w rolnictwie, oraz zwiększenia

w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych, treningowych i wspomaganych;

- kryzys rodziny, w tym zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej oraz trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co wymaga m.in. zintensyfikowania działalności profilaktycznej w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym poprzez rozwijanie oferty punktu konsultacyjnego oraz wspieranie ruchu samopomocowego, kontynuowania edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępu do poradnictwa specjalistycznego, utrzymania wsparcia ze strony asystenta rodziny, zwiększania dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwijania sieci i oferty placówek wsparcia dziennego;
- zaspokajanie w szerszym zakresie potrzeb zdrowotnych mieszkańców gminy, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- utrzymanie bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- zwiększanie kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym, m.in. poprzez profesjonalizację służb społecznych i rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

1. **Przeciwdziałanie ekskluzji grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym:** aktywizowanie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług oraz tworzenie warunków do inkluzji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami, tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie rodzin i osób wymagających aktywizacji, w tym znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej;
2. **Poprawa kondycji rodzin oraz tworzenie warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży lepszych warunków do kształcenia i wszechstronnego rozwoju, udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie, prowadzenie działań

prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej, przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;

3. **Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych:** rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami, a także doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Pawłosiów w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030 jest:

inkluzja grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, poprawa kondycji rodzin i podnoszenie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ekskluzji grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne

1. Aktywizowanie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług.
2. Tworzenie warunków do inkluzji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością.
3. Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie rodzin i osób wymagających aktywizacji, w tym znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
2. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród seniorów i osób z niepełnosprawnością.
3. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami”, „Korpus Wsparcia Seniorów”.

4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.
5. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych, przy współpracy z innymi ośrodkami wsparcia i podmiotami ekonomii społecznej oraz poprzez utworzenie klubu seniora.
6. Współpraca z podmiotami niegminnymi w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
7. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania seniorów i osób z niepełnosprawnością w codziennym życiu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, dalsze pozyskiwanie nowych inwestorów, rozwijanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych, wspieranie i promowanie przedsiębiorczości w tym małej i średniej.
2. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
3. Promowanie walorów turystycznych i wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki.
4. Kontynuowanie pracy z osobami ubogimi i bezrobotnymi oraz zagrożonymi utratą bezpieczeństwa socjalnego, obejmującej m.in. zachęcanie do aktywnych postaw, w tym motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych, edukowanie w celu poprawy ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym, promowanie samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.
5. Kontynuowanie współpracy z Centrum Integracji Społecznej „Pawłowe Sioło” w Pawłosiovie.

6. Dalsze wspieranie dzieci z rodzin ubogich, m.in. prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
7. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego, udział w realizacji programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych, promowanie samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.
8. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych bezdomnością i będących w kryzysie bezdomności, m.in. poprzez pracę socjalną, wsparcie finansowe i rzeczowe, pomoc w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, współpracę z ośrodkami wsparcia zapewniającymi schronienie.
9. W razie potrzeby podejmowanie działań na rzecz uchodźców, m.in. poprzez zapewnienie schronienia, poradnictwo, wsparcie finansowe, rzeczowe i w uzyskaniu zatrudnienia.
10. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych, treningowych i wspomaganych.
11. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
12. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i w kryzysie bezdomności, a także z Kościołem.

Czas realizacji:

Lata 2026-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy, Rada Gminy Pawłosiów, Urząd Gminy Pawłosiów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice wiejskie.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, niepubliczne i ponadgminne placówki oświatowe, w tym placówki ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza gminą, podmioty lecznicze, ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, zakłady pracy chronionej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, podmioty ekonomii społecznej zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, w tym Centrum Integracji Społecznej „Pawłowe Sioło” w Pawłosiowie, ubogim, w kryzysie bezdomności, osobom starszym i z niepełnosprawnością, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Dalszy wzrost aktywności gospodarczej w gminie, większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy, usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Poprawa kondycji rodzin oraz tworzenie warunków do jej rozwoju.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży lepszych warunków do kształcenia i wszechstronnego rozwoju.
2. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
3. Prowadzenie działań prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej.
4. Przeciwdziałanie przestępczości

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, edukowanie w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
2. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
3. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
4. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby imprez integracyjnych, pozaszkolnych zajęć pozalekcyjnych, rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego, organizowanie wypoczynku przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz przy współpracy z podmiotami niegminnym, w tym podmiotami ekonomii społecznej.
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

6. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
7. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z podmiotami ekonomii społecznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej, m.in. poprzez utworzenie w gminie punktu konsultacyjnego oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień, ośrodkami wsparcia i ośrodkami interwencji kryzysowej funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym utworzenia grupy wsparcia dla osób z problemem przemocy domowej.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. W razie potrzeby zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej lokali w gminie lub miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Punktem Interwencji Kryzysowej w Jarosławiu.
7. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii, przemocy domowej i uzależnieniami behawioralnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, w tym inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
2. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
3. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu mieszkańcom gminy do świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń specjalistycznych.
4. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
5. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (programy, akcje, kampanie); włączanie w ich realizację policjantów.
2. Kontynuowanie przez jednostki gminne i współpracy z mieszkańcami, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i podmiotami ekonomii społecznej na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
3. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

Czas realizacji:

Lata 2026-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy, Rada Gminy Pawłosiów, Urząd Gminy Pawłosiów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pawłosiu, Zespół Interdyscyplinarny w Pawłosiu, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice wiejskie.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Jarosławiu, niepubliczne i ponadgminne placówki oświatowe, w tym placówki ponadpodstawowe, podmioty lecznicze, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, podmioty ekonomii społecznej udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, w tym osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej, zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze,

rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, zwiększenie dostępności kultury, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy domowej, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową, obniżenie liczby przypadków przemocy domowej, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 3.:

Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych.

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.
2. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z podmiotami ekonomii społecznej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie tworzenia i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych oraz podejmowanie współpracy z ww. jednostkami.
3. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych, zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach, superwizji.
2. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
3. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
4. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Czas realizacji:

Lata 2026-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy, Rada Gminy Pawłosiów, Urząd Gminy Pawłosiów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej.

V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pawłosiów na lata 2026-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- gminny program wspierania rodziny,
- program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pawłosiów na lata 2026-2030 będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pawłosiowie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 20. Ramy finansowe strategii w latach 2026-2030 (w zł)

2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
8 438,458	8 558,458	8 708,458	8 858,458	9 008,458

Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2023-2025.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2025 r. oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

cel strategiczny 1
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi)
liczba osób objętych programami na rzecz rozwoju systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością
liczba osób korzystających z klubu seniora
liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością
liczba osób z gminy objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i z niepełnosprawnością
liczba podmiotów gospodarczych w gminie
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności
liczba osób objętych wsparciem w ramach centrum integracji społecznej
liczba osób bezrobotnych w gminie
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie
liczba uchodźców objętych wsparciem
liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych (oraz wspomaganych i treningowych)
liczba realizowanych i współrealizowanych programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym
cel strategiczny 2
liczba rodzin objętych pracą socjalną
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa i wielodzietności
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy domowej
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego
liczba grup samopomocowych

liczba rodzin objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego
liczba lokali w gminie dla osób doznających przemocy domowej
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia
liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych
liczba osób skierowanych do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej
liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej (podstawowej i specjalistycznej) opieki zdrowotnej
liczba realizowanych programów zdrowotnych
liczba stwierdzonych przestępstw
liczba przedsięwzięć profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych (w zakresie przestępczości)
liczba inwestycji służących poprawie bezpieczeństwa na drodze
cel strategiczny 3
liczba pracowników GOPS-u (liczba pracowników socjalnych)
liczba pracowników GOPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach
liczba podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych w gminie (oraz liczba ww. podmiotów, z którymi podjęto współpracę)
liczba organizacji pozarządowych
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych

Źródło danych: Urząd Gminy Pawłosiów.

Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ. Zostanie ona przeprowadzona po zakończeniu realizacji dokumentu i ujęta w ramach poszerzonego o ewaluację raportu z wdrażania strategii za 2030 r.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2022-2025.....	23
Tabela 2. Kadra GOPS-u w 2025 r.....	33
Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2022-2025.....	33
Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2022-2025	35
Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w gminie oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2022-2025	37
Tabela 6. Świadczenia rodzinne wypłacone w gminie w latach 2022-2025	38
Tabela 7. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacone w gminie w latach 2022-2025.....	39
Tabela 8. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	39
Tabela 9. Podmioty lecznicze i punkty apteczne w gminie	45
Tabela 10. Podmioty lecznicze realizujące świadczenia specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarскую dla mieszkańców gminy	45
Tabela 11. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Jarosławiu do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2022-2025 .	48
Tabela 12. Orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane mieszkańcom gminy przez KRUS w latach 2022-2025.....	50
Tabela 13. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej	54
Tabela 14. Placówki oświatowe i opieki nad dziećmi do lat 3. w gminie.....	55
Tabela 15. Placówki kulturalne w gminie	57
Tabela 16. Obiekty sportowe i rekreacyjne w gminie.....	58
Tabela 17. Podmioty ekonomii społecznej w gminie	60
Tabela 18. Prowadzone postępowania w sprawie podejrzenia o popełnienie przestępstwa w gminie w 2025 r.....	63

Tabela 19. Analiza SWOT.....	82
Tabela 20. Ramy finansowe strategii w latach 2026-2030 (w zł)	100

Wykresy:

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2022-2025 udzielono pomocy i wsparcia	20
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2025 przyznano świadczenie.....	20
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2025 przyznano świadczenie pieniężne.....	20
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2022-2025 przyznano świadczenie niepieniężne.....	20
Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2022-2025 (liczba osób w rodzinach)	21
Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2022-2025	22
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2022-2025	22
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie.....	27
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2022-2025	28
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2025 r.....	28
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2022-2025 ...	29
Wykres 12. Mieszkańcy gminy bezrobotni w latach 2022-2025	29
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2025 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia	30
Wykres 17. Stopa bezrobocia w powiecie jarosławskim, w województwie podkarpackim i w kraju w latach 2022-2025 (w %)	31
Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2022-2025	42
Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2022-2025.....	42
Wykres 22. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2025 r. .	47
Wykres 23. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2025 r.....	47
Wykres 24. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2025 r.....	47

Wykres 25. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2022-2025.....	51
Wykres 26. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w 2025 r.	53
Wykres 27. Warunki życia w gminie	67
Wykres 28. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców gminy	68
Wykres 29. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	69
Wykres 30. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	70
Wykres 31. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	70
Wykres 32. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	71
Wykres 33. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	71
Wykres 34. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	72
Wykres 35. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	72
Wykres 36. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	73
Wykres 37. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	73
Wykres 38. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	74
Wykres 39. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	75
Wykres 40. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	75
Wykres 41. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?	76
Wykres 42. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?	76
Wykres 43. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?	77
Wykres 44. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze z gminy	78
Wykres 45. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	78
Wykres 46. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy	79

Wykres 47. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?	79
Wykres 48. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	80
Wykres 49. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie	80
Wykres 50. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	81